

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA.410.006.02.2021

Pan
Mariusz Sztyk
Dyrektor
Młodzieżowego Ośrodka
Wychowawczego nr 4 w Warszawie
ul. Dolna 19
00-773 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/093 - Funkcjonowanie młodzieżowych ośrodków wychowawczych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy nr 4 w Warszawie ¹ , ul. Dolna 19, 00-773 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mariusz Sztyk, Dyrektor MOW ² , od 1 września 2014 r. (akta kontroli tom I str. 8-9)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie MOW do realizacji zadań. 2. Realizacja przez MOW zadań opiekuńczych i wychowawczych. 3. Monitorowanie skuteczności realizowanych zadań.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2021 (do 31 marca), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem oraz później, do dnia zakończenia kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Kamila Kucharska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LWA/59/2021 z 16 kwietnia 2021 r. (akta kontroli tom I str.1)

¹ Dalej także: MOW, Ośrodek lub Placówka.

² Dalej także: Dyrektor.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2018–2021 (do 31 marca) MOW na ogół prawidłowo realizował zadania opiekuńcze i wychowawcze wobec swoich wychowanków. Ośrodek był przygotowany do wypełniania zadań resocjalizacyjno-wychowawczych i zapewniał wychowankom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w Placówce. Budynek, wykorzystywany do prowadzenia działalności przez MOW, był w dobrym stanie technicznym, przechodził obowiązkowe okresowe kontrole i spełniał wymagania dotyczące warunków mieszkalnych dla nieletnich. Wychowankom przebywającym w Ośrodku zapewniono wymaganą pomoc ze strony psychologa i pedagoga oraz udział w wielu zajęciach resocjalizacyjnych, w tym terapeutycznych, sportowych, kulturalno-oświatowych oraz rozwijających zainteresowania. Przeprowadzono wymagane wielospecjalistyczne oceny poziomu funkcjonowania uczniów⁵ w celu określenia ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz określenia zakresu wsparcia, które powinny im być udzielone. Dokonywano okresowych ocen efektów podejmowanych działań dydaktycznych, wychowawczych oraz opiekuńczych, a także badano poziom bezpieczeństwa wychowanków. Wspierano wychowanków w opracowywaniu indywidualnych programów usamodzielnienia⁶ w celu zapewniania im pomocy w tym zakresie po opuszczeniu MOW w związku z ukończeniem 18. roku życia. Podejmowane działania przyczyniły się, w ocenie NIK, do wzrostu z 36,7%⁷ w 2017 r. do 50% obecnie, udziału wychowanków Ośrodka, którzy po opuszczeniu MOW kontynuowali naukę. Jednak nadal znaczna część wychowanków MOW po opuszczeniu Placówki nie podejmuje dalszej nauki (50%) lub zatrudnienia (41,7%).

Stwierdzone w wyniku kontroli NIK nieprawidłowości dotyczyły:

- nieopracowania indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego⁸ dla jednego z byłych wychowanków MOW w okresie jego pobytu w Ośrodku oraz nieuzasadnionej zwłoki w opracowywaniu IPE-T dla kolejnych siedmiu wychowanków, spośród ogółem 12 byłych wychowanków Ośrodka, których dokumentację objęto kontrolą;
- nieprecyzyjnego określenia w czterech IPE-T (na 11 objętych kontrolą) wymiaru godzinowego pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- nieuwzględnienia w dwóch z ww. IPE-T, części zaleceń zamieszczonych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego, wydanych dla wychowanków, dla których opracowano te Programy;
- nieprzeprowadzania przez okres ponad sześciu lat próby ciśnieniowej węży stanowiących wyposażenie hydrantów wewnętrznych, pomimo iż zgodnie z przepisami prawa próby takie powinny być przeprowadzane co pięć lat.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej także: wopfu albo ocena.

⁶ Dalej także: IPU.

⁷ Dane z poprzedniej kontroli NIK, (P/17/099) pt. „Działalność resocjalizacyjna młodzieżowych ośrodków wychowawczych”, przeprowadzonej w MOW w 2017 r., dalej: kontrola P/17/099.

⁸ Dalej także: IPE-T lub Program.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Przygotowanie MOW do realizacji zadań.

1.1. Zgodnie ze Statutem MOW¹⁰, Ośrodek jest placówką resocjalizacyjno-wychowawczą dla chłopców niedostosowanych społecznie, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy, wychowania, pomocy psychologiczno-pedagogicznej i resocjalizacji.

(akta kontroli tom I str. 20)

Zasady postępowania w przypadku wystąpienia sytuacji szczególnych ustalono m.in. w *Procedurach postępowania w sytuacjach kryzysowych*, zatwierdzonych przez Dyrektora MOW w dniu 2 lutego 2018 r. Określono w nich katalog zdarzeń nadzwyczajnych wymagających interwencji i zadania pracowników Ośrodka w przypadku ich wystąpienia. Do zdarzeń tych zaliczono: zachowania agresywne wobec innych osób (kolegów lub osób dorosłych); zachowania autoagresywne (okaleczenia, próby samobójcze); kradzieże dokonywane na terenie Ośrodka lub poza nim; niszczenie mienia w Ośrodku i poza nim; ucieczki wychowanków/uczniów; spożywanie przez wychowanków alkoholu i/lub środków odurzających; obecność osoby obcej na terenie Ośrodka; atak terrorystyczny.

Określając procedury postępowania interwencyjnego pracowników MOW w tego rodzaju sytuacjach wskazano m.in., że: w przypadku wystąpienia zachowań agresywnych wychowanka wobec innych osób lub zachowań autoagresywnych należy niezwłocznie zawiadomić o incydencie wychowawcę dyżurnego i Dyrektora, wychowanków odseparować od siebie, a w szczególnie drastycznych przypadkach wezwać Policję lub straż miejską; wychowanka, który podjął próbę samookaleczenia powinno się odizolować od reszty grupy pozostawiając go pod opieką pracownika pedagogicznego, a w przypadku uszkodzenia ciała lub nadmiernego pobudzenia wezwać pogotowie ratunkowe; w przypadku stwierdzenia ucieczki wychowanka należało jak najszybciej powiadomić o tym Sąd i Policję oraz rodziców lub opiekunów prawnych.

W ww. dokumencie określono ponadto przypadki, w których możliwe jest zastosowanie przez pracowników Ośrodka wobec wychowanków środków przymusu bezpośredniego, do których m.in. zaliczono odparcie zamachu na życie, zdrowie lub wolność osoby, udaremnienie ucieczki wychowanka czy przeciwdziałanie czynnościom zmierzającym do autoagresji¹¹.

W okresie objętym kontrolą ww. procedury nie były modyfikowane.

(akta kontroli tom I str. 54-62, 164)

1.2. W latach 2018-2021 (do 31 marca) w MOW prowadzono ewidencję zdarzeń nadzwyczajnych na potrzeby sporządzania kwartalnych sprawozdań o takich zdarzeniach, przekazywanych do Kuratorium Oświaty w Warszawie, na podstawie wytycznych Ministerstwa Edukacji Narodowej¹² z 14 kwietnia 2014 r.¹³ Zgodnie

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Zatwierdzonym na posiedzeniu Rady Pedagogicznej Ośrodka w dniu 29 listopada 2017 r., obowiązującym od 30 listopada 2017 r.; dalej: Statut.

¹¹ W procedurach nie określono na czym ma polegać użycie przymusu bezpośredniego. Wskazano, że szczegóły zastosowania środków przymusu bezpośredniego zawiera ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 2418).

¹² Dalej także MEN.

¹³ Pismo znak: DZSE.WSPE.043.3.2014.EM.

z ww. wytycznymi, sprawozdania dotyczyły jedynie czterech kategorii zdarzeń nadzwyczajnych, tj.: zgonu nieletniego lub innej osoby, samobójstwa nieletniego, zgwałcenia nieletniego oraz pobicia nieletniego, skutkującego ciężkim uszczerbkiem na zdrowiu.

Na podstawie ww. wytycznych MEN, w Ośrodku prowadzono również rejestr ucieczek indywidualnych i zbiorowych wychowanków, z którego dane były co kwartał przekazywane do Kuratorium Oświaty w Warszawie.

Informacje o mających miejsce w MOW zdarzeniach nadzwyczajnych, w tym także nienależących do ww. kategorii, odnotowywano w indywidualnych arkuszach obserwacji wychowanków¹⁴.

(akta kontroli tom I str. 6-7, 88, 90, 226-240; tom II str. 233-234)

Dyrektor MOW w wyjaśnieniach na temat problemów związanych z dokumentowaniem zdarzeń nadzwyczajnych wskazał, że umieszczenie „agresji fizycznej” w katalogu wydarzeń nadzwyczajnych w opracowywanym przez MEN projekcie rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, może, w jego ocenie, doprowadzić do zbędnej biurokratyzacji i konieczności raportowania nawet drobnych incydentów do dwóch instytucji (tj. Kuratorium Oświaty i Ośrodka Rozwoju Edukacji).

(akta kontroli tom I str. 90)

Szczegółowe ustalenia dotyczące występowania w latach 2018-2021 (I kw.) zdarzeń nadzwyczajnych oraz ucieczek wychowanków Ośrodka zostały przedstawione w pkt 2.2. i 2.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

1.3. MOW funkcjonował w czterokondygnacyjnym, podpiwniczonym budynku o łącznej powierzchni użytkowej 1154,15 m² (powierzchnia zabudowy 508,46 m²), w którym mieściła się prowadzona przez MOW szkoła specjalna, internat oraz zaplecze administracyjno-sanitarne.

W wyniku oględzin przeprowadzonych w dniu 1 czerwca 2021 r. stwierdzono, że w Placówce zapewnione zostały bezpieczne i higieniczne warunki pobytu, określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach¹⁵. Stosownie do wymogów ww. rozporządzenia, określonych w:

- § 5 – plany ewakuacji placówki umieszczone zostały w widocznych miejscach na każdym piętrze budynku, w sposób zapewniający łatwy do nich dostęp, zaś drogi ewakuacyjne oznaczono w sposób wyraźny i trwały;
- § 7 – teren Ośrodka był ogrodzony, a szlaki komunikacyjne wychodzące poza teren Placówki zabezpieczone w sposób uniemożliwiający bezpośrednie wyjście na jezdnię;
- § 8 – urządzenia sanitarnohigieniczne, w których zapewniono dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody oraz środki higieny osobistej, utrzymane były w czystości oraz w stanie pełnej sprawności technicznej;
- § 10 ust. 3 – stołówka umożliwiała bezpieczne i higieniczne spożycie gorących posiłków;
- § 16 – schody wykonano z płytek ceramicznych o chropowatej nawierzchni i wyposażono w balustrady z poręczami zabezpieczonymi przed ewentualnym

¹⁴ Np. pobicie innego wychowanka, samookaleczenie, próba samobójcza, posiadanie środków odurzających, zażywanie marihuany.

¹⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1604; dalej: rozporządzenie MENiS w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

zsuwaniem się po nich, zaś otwarta przestrzeń schodów zabezpieczona została metalowym przepierzeniem;

- § 20 – w pomieszczeniach zaplecza sali gimnastycznej, gabinetu dyrektora, pokoju nauczycielskiego oraz kuchni znajdowały się apteczki, zaopatrzone w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcją o zasadach jej udzielania.

(akta kontroli tom I str. 165-174)

Pracownicy Ośrodka zostali przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy, zgodnie z § 21 ww. rozporządzenia.

(akta kontroli tom I str. 174, 176)

1.4. Zgodnie z § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia MENiS w sprawie bezpieczeństwa i higieny, Dyrektor MOW przeprowadzał co roku kontrole obiektów Placówki¹⁶ pod kątem zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków ich wykorzystania oraz przekazywał organowi prowadzącemu Ośrodek¹⁷ kopie protokołów z tych kontroli. W trakcie ww. kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości i nie sformułowano zaleceń.

(akta kontroli tom I str. 183-190)

1.5. Budynek użytkowany przez MOW objęty był w latach 2018-2021 okresowymi kontrolami (rocznymi i pięcioletnią), o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹⁸. Kontrole te zostały przeprowadzone przez osoby posiadające stosowne uprawnienia i kwalifikacje wskazane w art. 62 ust. 4-6 tej ustawy. W wyniku ww. kontroli stan techniczny budynku oceniano jako dobry i uznano, że można go użytkować.

W ramach corocznych kontroli stan techniczny instalacji w budynku oceniano jako dobry albo zadowalający¹⁹. Stan węzła cieplnego w całym okresie oceniano jako zadowalający, wskazując w protokole z kontroli przeprowadzonej w 2020 r. na pilną konieczność wymiany skorodowanych elementów w zestawie hydroforowym²⁰ oraz potrzebę zaplanowania jego modernizacji w kolejnych latach. Dodatkowo od 2018 r., ze względów estetycznych, zalecano MOW remont wejścia do Ośrodka²¹, a od 2019 r. monitorowanie śladów zacieków w pomieszczeniach magazynowych w piwnicy²².

(akta kontroli tom I str. 191-193)

W trakcie oględzin budynku MOW przeprowadzonych w dniu 1 czerwca 2021 r. stwierdzono, że remont wejścia do Ośrodka został wykonany, a na zestawie hydroforowym nie były widoczne ślady korozji.

(akta kontroli tom I str. 165, 173, 191)

¹⁶ W latach 2018-2020, kontrole takie przeprowadzono w następujących terminach: 31 sierpnia 2018 r., 30 sierpnia 2019 r. oraz 31 sierpnia 2020 r.

¹⁷ Protokół z dnia 31 sierpnia 2018 r. przekazano do Biura Edukacji m.st. Warszawy przy piśmie z dnia 3 września 2018 r. Protokół z dnia 30 sierpnia 2019 r. przekazano przy piśmie z dnia 5 września 2019 r. Protokół z dnia 31 sierpnia 2020 r. przekazano przy piśmie z dnia 1 września 2020 r.

¹⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, ze zm.; dalej: Prawo budowlane.

¹⁹ Kontrole w dniach: 12 marca 2018 r.; 14 marca 2019 r.; 5 marca 2020 r.; 3 marca 2021 r. Jako dobry określono stan: instalacji wody zimnej, instalacji wody ciepłej, kanalizacji sanitarnej (w latach 2018-2019), kanalizacji deszczowej, urządzeń służących gospodarce odpadami, instalacji gazowej, przewodów wentylacji grawitacyjnej, instalacji wentylacji mechanicznej. Jako zadowalający określono stan instalacji C.O., a w 2020-2021 r. także kanalizacji sanitarnej.

²⁰ Zalecenie, z wyznaczonym 3 miesięcznym terminem realizacji, zostało zrealizowane, zgodnie z adnotacją zamieszczoną w protokole z kolejnej kontroli okresowej z 3 marca 2021 r.

²¹ Nie określono terminu wykonania remontu, wskazując, że jego wykonanie może zostać odłożone na następne lata.

²² Zalecono wykonać w terminie 12 miesięcy. W adnotacjach zamieszczonych w protokołach z kolejnych kontroli w 2020 r. i 2021 r. podawano „zacieki monitorowane, nieaktywne”.

W wyniku przeprowadzonej 5 marca 2020 r. kontroli pięcioletniej, stan budynku MOW i jego otoczenia uznano za zadowalający, zaś jego estetykę i przydatność do użytkowania za dobre. Zalecono jednak zaplanowanie w kolejnych latach remontu podmurówki ogrodzenia i wymianę drzwiczek rewizyjnych, a także monitorowanie stanu muru oddzielającego MOW od sąsiadującej posesji. Natomiast w wyniku przeprowadzonych 7 grudnia 2019 r. pomiarów instalacji elektrycznej, została ona dopuszczona do użytkowania pod warunkiem usunięcia usterek, które dotyczyły m.in. nieprawidłowego mocowania gniazd elektrycznych, braku kłapek zabezpieczających w gniazdach. Zalecono także wymianę instalacji aluminiowej na miedzianą, w przypadku wykonywania remontów w budynku.

(akta kontroli tom I str. 192-193, 199)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że usterki instalacji elektrycznej zostały usunięte przez zatrudnionego w placówce konserwatora. Pracownik ten również na bieżąco monitoruje stan muru, stanowiącego fragment ogrodzenia. W 2021 r. w okresie wakacji przewidziano remont podmurówki ogrodzenia i wymianę drzwiczek rewizyjnych. Natomiast wymiana instalacji elektrycznej na miedzianą będzie uwzględniona podczas ewentualnego remontu budynku, który nie został jednak jeszcze zaplanowany.

(akta kontroli tom I str. 200; tom II str. 125-126)

Przeprowadzone w dniu 1 czerwca 2021 r. oględziny pomieszczeń MOW nie wykazały nieprawidłowości w mocowaniu gniazdek elektrycznych. Gniazda znajdujące się w łazienkach były wyposażone w kłapki zabezpieczające.

(akta kontroli tom I str. 173)

Zgodnie z art. 64 ust. 1 Prawa budowlanego, dla ww. budynku prowadzona była książka obiektu budowlanego, w której dokonano adnotacji o ww. kontrolach okresowych.

(akta kontroli tom I str. 194-198)

Zgodnie z § 3 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów²³, w okresie objętym kontrolą, w MOW corocznie przeprowadzane były przeglądy zabezpieczeń przeciwpożarowych, w ramach których wykonywano badanie i konserwację przeciwpożarowej instalacji wodociągowej²⁴ oraz przegląd techniczny będącego na wyposażeniu Ośrodka sprzętu przeciwpożarowego²⁵. Stan ww. zabezpieczeń oceniano jako dobry. Ponadto w tym czasie dwukrotnie przeprowadzono praktyczne sprawdzenie organizacji i warunków ewakuacji osób z pomieszczeń MOW²⁶.

(akta kontroli tom I str. 201–203, 205-210)

Ustalono natomiast, że ostatnia próba ciśnieniowa węży stanowiących wyposażenie hydrantów wewnętrznych w MOW została wykonana w dniu 16 marca 2015 r., pomimo iż zgodnie z § 3 ust. 4 rozporządzenia MSWiA w sprawie ochrony przeciwpożarowej, węże stanowiące wyposażenie hydrantów wewnętrznych powinny być poddawane takiej próbie raz na 5 lat.

(akta kontroli tom II str. 163, 167)

²³ Dz. U. z 2010 r. Nr 109 poz. 719, dalej: rozporządzenie MSWiA w sprawie ochrony przeciwpożarowej.

²⁴ Kontrole instalacji wewnętrznej (wydajności hydrantów), w dniach: 21 marca 2018 r., 12 marca 2019 r., 24 marca 2020 r. 29 października 2020 r., przeprowadził specjalista świadczący usługi w zakresie ochrony p.poż.

²⁵ Kontrole i remont sprzętu (będących na wyposażeniu MOW gaśnic) przeprowadzono: 8-10 października 2018 r., 4-10 października 2019 r., 8-13 października 2020 r.

²⁶ W dniach: 20 lutego 2019 r. oraz 20 października 2020 r.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że przyczyną tej sytuacji był wniosek zamieszczony w protokole z przeglądu instalacji wodociągowej z 2020 r., w którym wskazano, że badanie węży na próbie ciśnieniowej należy wykonać w 2021 r. Z tego względu uznano, że ww. próba będzie przeprowadzona podczas kolejnego przeglądu instalacji, przypadającego na październik 2021 r. Dyrektor dodał, że w związku z wykryciem tego uchybienia podjął kroki w celu niezwłocznego przeprowadzenia przedmiotowej próby ciśnieniowej węży.

(akta kontroli tom II str. 167-168)

Stwierdzono, że zgodnie z ww. wyjaśnieniami w protokole badania przeglądu i konserwacji instalacji wodociągowej przeciwpożarowej z 29 października 2020 r., wykonawca przeglądu zamieścił wniosek w sprawie konieczności wykonania przedmiotowej próby ciśnieniowej węży w 2021 r.

(akta kontroli tom I str. 201, tom II str. 159-160)

MOW posiadał instrukcję bezpieczeństwa przeciwpożarowego z 2013 r., która co dwa lata był aktualizowana.

(akta kontroli tom I str. 202–204)

1.6. Przeprowadzone w dniu 1 czerwca 2021 r. w pomieszczeniach Ośrodka oględziny wykazały, że warunki mieszkalne dla wychowanków MOW odpowiadały wymogom określonym w § 26 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie publicznych placówek oświatowo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodków wychowawczych, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych oraz placówek zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania²⁷. Placówka przygotowana była na przyjęcie 31 wychowanków. Spośród ośmiu sypialni dla wychowanków jedna była trzyosobowa, zaś pozostałe czteroosobowe. Wszystkie sypialnie były wyposażone w jednoosobowe łóżka, poduszki, kołdry i bieliznę pościelową, szafki do przechowywania rzeczy osobistych wychowanków oraz szafy ubraniowe. Ośrodek dysponował pomieszczeniami umożliwiającymi organizację spotkań całej społeczności (sala gimnastyczna). Każda z trzech grup wychowawczych dysponowała pomieszczeniem rekreacyjno-wypoczynkowymi²⁸. W budynku MOW znajdowały się odpowiednio wyposażone pomieszczenia do prowadzenia zajęć oraz do indywidualnej pracy z wychowankiem²⁹, a także pomieszczenia umożliwiające samodzielne przygotowanie posiłków oraz pranie i suszenie rzeczy osobistych przez wychowanków. W internacie mieściła się jednoosobowa izolatka dla chorych. Łazienki i toalety umożliwiały korzystanie z nich zgodnie z zasadami higieny oraz w sposób zapewniający intymność.

Ośrodek nie był dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

(akta kontroli tom I str. 165-173, 175, 177-182)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że obiekt, w którym funkcjonuje MOW jest budynkiem przedwojennym i jego struktura w znacznym stopniu uniemożliwia dostosowanie dla potrzeb osób niepełnosprawnych, gdyż wymagałoby to szerokiego zakresu robót i wiązało się ze znacznymi kosztami. Do Ośrodka nie są kierowani wychowankowie z niepełnosprawnościami i w dotychczasowej działalności brak dostosowania w tym zakresie nie powodował negatywnych skutków.

(akta kontroli tom II str. 125)

²⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 1606; dalej: rozporządzenie MEN w sprawie MOW.

²⁸ Każda grupa wychowawcza dysponowała świetlicą: jedna znajdująca się w sąsiedztwie internatu oraz dwie położone na ostatniej kondygnacji budynku.

²⁹ Tj. pokój terapii pedagogicznej oraz gabinet psychologa/pedagoga.

1.7. Na podstawie arkuszy organizacyjnych Placówki ustalono, że MOW w latach szkolnych 2017/2018 – 2019/2020 dysponował 36 miejscami dla wychowanków, a w roku szkolnym 2020/2021 – 31 miejscami.

Zgodnie z księgą wychowanków, liczba wychowanków MOW, z uwzględnieniem wychowanków skierowanych, którzy nie zostali doprowadzeni do Placówki, kształtowała się następująco (według stanu na koniec kolejnych kwartałów):

- w 2018 r.: na 31 marca – 33, na 30 czerwca – 30, na 30 września – 26, na 31 grudnia – 33;
- w 2019 r.: na 31 marca – 33, na 30 czerwca – 37, na 30 września – 19, na 31 grudnia – 28;
- w 2020 r.: na 31 marca – 26, na 30 czerwca – 20, na 30 września – 16, na 31 grudnia – 22;
- w 2021 r.: na 31 marca – 22.

Powyższe ustalenia wskazują, że na dzień 30 czerwca 2019 r. liczba wychowanków wpisanych do ewidencji wychowanków prowadzonej przez MOW przekraczała o jedną osobę ustalony limit 36 miejsc dla wychowanków.

(akta kontroli tom I str. 211, 213)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że powyższa sytuacja wystąpiła na skutek skierowania do Ośrodka czterech nowych nieletnich, których wpisano do księgi wychowanków w dniach 27 i 28 czerwca, lecz jeszcze nie zostali doprowadzeni. Faktycznie w tym czasie w MOW było znacznie mniej wychowanków, gdyż większość chłopców przebywała na przepustkach wakacyjnych.

(akta kontroli tom I str. 98)

Zgodne z listami obecności za okres czerwiec-wrzesień 2019 r., w dniach 29-30 czerwca 2019 r. w Ośrodku przebywało dziewięciu wychowanków, natomiast w lipcu i sierpniu 2019 r. liczba obecnych w MOW wychowanków nie przekraczała ośmiu.

(akta kontroli tom I str. 214)

1.8. Spośród skierowanych do Ośrodka w latach 2018-2021 (do 31 marca) 177 nieletnich, 83, tj. 47%, nie zostało doprowadzonych do MOW. W 2018 r. do MOW nie doprowadzono 17 z 28 skierowanych (tj. 38%), w 2019 r. – 25 z 56 (tj. 45%), w 2020 r. – 34 z 60 (tj. 57%), a w I kwartale 2021 r. – 7 z 16 (tj. 44%).

(akta kontroli tom I str. 215)

1.9. Zgodnie z § 5 Statutu, w skład Ośrodka wchodzi Szkoła Podstawowa Specjalna nr 201. Do zakończenia roku szkolnego 2018/2019 w MOW funkcjonowało również Gimnazjum Specjalne nr 134. W latach szkolnych 2017/2018 - 2020/2021 w placówkach tych prowadzono każdego roku łącznie 3 oddziały³⁰.

(akta kontroli tom I str. 14-15, 20, 217)

1.10. Liczba wychowawców grup wychowawczych, zatrudnionych w Ośrodku w kontrolowanym okresie, wynosiła od 11 do 12 osób³¹, natomiast liczba nauczycieli zatrudnionych w tym okresie w szkołach prowadzonych przez MOW kształtowała się w przedziale od 7 do 9 osób³². Według stanu na dzień 31 marca 2021 r. jedna

³⁰ W roku szkolnym 2017/2018 jeden oddział w szkole podstawowej (klasa 7) i dwa w gimnazjum (klasy 2 i 3). W roku 2018/2019 dwa oddziały w szkole podstawowej (klasy 7 i 8) i jeden w gimnazjum (klasa 3). W roku 2019/2020 oraz 2020/2021 trzy oddziały w szkole podstawowej (klasa 7 i dwie klasy 8).

³¹ W całym 2018 r. i w I poł. 2019 r. w MOW zatrudnionych było 12 wychowawców; w II połowie 2019 r. - 11 wychowawców; w I poł. 2020 r. - 12; w II poł. 2020 r. i w I kw. 2021 r. - 11.

³² Liczba nauczycieli kształtowała się następująco: w 2018 r. wg stanu na koniec I, II i III kwartału - 8 nauczycieli, a na koniec IV kwartału - 9; w 2019 r. wg stanu na koniec I, III i IV kwartału - 9 nauczycieli, a na koniec II kwartału - 8; w 2020 r. wg stanu na koniec I kwartału - 9 nauczycieli, na koniec II kwartału - 7, a na koniec III i IV kwartału - 8; w 2021 r. wg stanu na 31 marca - 9 nauczycieli.

osoba zatrudniona była jednocześnie na etacie wychowawcy (w wymiarze 11 godzin) oraz nauczyciela (w wymiarze 9 godzin).

(akta kontroli tom I str. 216, 218)

W badanym okresie Ośrodek zatrudniał jednego psychologa i jednego pedagoga w pełnym wymiarze zajęć, wynoszącym do 1 września 2018 r. 25 godzin tygodniowo³³, a następnie 22 godziny tygodniowo³⁴. Wymiar zatrudnienia ww. specjalistów w MOW był zgodny z § 24 ust. 1-3 rozporządzenia MEN w sprawie MOW, ponieważ maksymalna liczba wychowanków znajdujących się Ośrodka (bez uwzględnienia nieletnich, którzy pomimo skierowania nie zgłosili się do tej Placówki) nie przekraczała w tym okresie 36.

(akta kontroli tom I str. 211, 214, 219-221)

1.11. Wyniki kontroli przeprowadzonej w MOW 13 i 17 maja 2021 r. przez Kuratorium Oświaty w Warszawie (na zlecenie NIK) wykazały, że zatrudnieni w Ośrodku wychowawcy, nauczyciele (poza jednym niżej wymienionym przypadkiem), oraz specjaliści: psycholog, pedagog i terapeuta pedagogiczny, posiadali wymagane kwalifikacje określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli³⁵. W roku szkolnym 2020/2021, na stanowisku nauczyciela chemii została zatrudniona osoba nieposiadająca wymaganych kwalifikacji w zakresie resocjalizacji. Na jej zatrudnienie, pomimo formalnego braku posiadania ww. kwalifikacji, zgodę wyraził Mazowiecki Kurator Oświaty, na podstawie art. 10 ust. 9 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela³⁶.

(akta kontroli tom II str. 192-211)

1.12. W MOW nie opracowano wewnętrznych procedur określających zasady przewożenia nieletnich do i z tej placówki.

Dyrektor Ośrodka wyjaśnił, że w przypadku konieczności wyjazdu z wychowankiem lub udania się po nieletniego (np. zatrzymanego po ucieczce) w podróż udawał się kierowca wraz z pracownikiem pedagogicznym, który sprawował bezpośrednią opiekę nad chłopcem. Transport odbywał się samochodem służbowym. W sytuacji awaryjnej (nieobecność kierowcy) z nieletnim jechało dwóch pracowników pedagogicznych, jeden jako kierowca, drugi jako opiekun. Nieletni transportowany był w ostatnim (trzecim) rzędzie siedzeń. Pracownicy MOW uczestniczący w transporcie, poza kursem z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, nie posiadali dodatkowych kwalifikacji czy szkoleń w zakresie bezpiecznego przewozu nieletnich.

(akta kontroli tom I str. 6, 107)

MOW do przewozu osób dysponował samochodem służbowym typu van, z trzema rzędami siedzeń, który wyposażony został w fabryczną blokadę drzwi, uniemożliwiającą ich otwarcie od środka w czasie jazdy. Osoba podróżująca w trzecim rzędzie siedzeń nie miała bezpośredniego dostępu do drzwi.

(akta kontroli tom II str. 157-158)

³³ Zgodnie z § 4 uchwały nr LIII/1525/2013 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 21 marca 2013 r. w sprawie tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć niektórych nauczycieli oraz obniżania tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć niektórych nauczycieli (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2013 r., poz. 4613).

³⁴ Zgodnie z § 4 uchwały nr LXIII/1748/2018 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 22 marca 2018 r. w sprawie tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć niektórych nauczycieli oraz obniżania tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć niektórych nauczycieli (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2018 r., poz. 3419).

³⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1289.

³⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 2215, ze zm.

Osoby zatrudnione w MOW na etacie kierowcy³⁷ posiadały orzeczenia lekarskie o braku przeciwwskazań do kierowania pojazdami w ramach obowiązków służbowych lub odrębne orzeczenia o braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem służbowym. Orzeczenia takie posiadało również trzech wychowawców.

(akta kontroli tom I str. 112-121, 176; tom II str. 157-158)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą, podczas przewozu nieletnich nie wystąpiły sytuacje nadzwyczajne lub niebezpieczne.

(akta kontroli tom I str. 90, 107)

1.13. W celu zapobiegania wnoszenia na teren placówki alkoholu i innych środków uzależniających w § 130 ust. 4 Statutu określono, że zabrania się osobom odwiedzającym wychowanków wnoszenia i spożywania na terenie Ośrodka napojów alkoholowych, wyrobów tytoniowych i środków psychoaktywnych.

(akta kontroli tom I str. 47)

W *Procedurach postępowania w sytuacjach kryzysowych* określono tryb postępowania pracowników MOW w przypadku stwierdzenia spożycia przez wychowanków alkoholu lub innych środków odurzających. Wskazano, że w takim przypadku należy: odizolować wychowanka od reszty grupy, pozostawiając go pod opieką pracownika pedagogicznego; wezwać Policję, mającą możliwość zbadania wychowanka alkomatem lub straż miejską i spisać protokół, a w przypadku silnego zatrucia wezwać pogotowie; powiadomić sąd i opiekunów prawnych oraz zastosować kary zgodne z regulaminem placówki.

(akta kontroli tom I str. 56)

Dyrektor MOW wyjaśnił m.in., że zgodnie z zaleceniami pokontrolnymi Krajowego Mechanizmu Prewencji, na terenie placówki nie przeprowadza się badań na obecność środków odurzających, a w sytuacji podejrzenia zażycia takich środków wzywana jest Policja i/lub pogotowie ratunkowe. W przypadku podejrzenia wnoszenia przez wychowanka na teren MOW alkoholu, narkotyków i innych środków odurzających, czy niebezpiecznych narzędzi, wychowanek wzywany jest do dobrowolnego okazania zawartości swoich rzeczy, a w przypadku odmowy wzywana jest Policja.

Dyrektor MOW wskazał, że brak uprawnień pracowników pedagogicznych do przeszukiwania wychowanków i ich rzeczy utrudnia skuteczne działania w tym zakresie. W jego ocenie, uregulowania prawnego wymaga również kwestia uprawnień pracowników MOW do przeprowadzania badań na obecność alkoholu i testów na obecność substancji psychoaktywnych w organizmie wychowanków.

(akta kontroli tom I str. 6-7, 90-91)

1.14. W związku z wystąpieniem zagrożenia rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 Dyrektor MOW, zarządzeniem Nr 3/2019/2020 z dnia 11 marca 2020 r., wprowadził do stosowania w tej Placówce *Procedurę postępowania w sytuacji zagrożenia rozprzestrzeniania się koronawirusa COVID-19*. Określono w niej obowiązki dotyczące zachowania dystansu, dezynfekcji oraz pomiarów temperatury ciała wychowanków przybywających do MOW (po raz pierwszy albo po ucieczce), a także izolacji osób z podwyższoną temperaturą. Mocą ww. zarządzenia wstrzymano do odwołania wyjścia na przepustki oraz odwiedziny u wychowanków.

(akta kontroli tom I str. 63-64)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że sytuacja wychowawcza w pierwszym okresie pandemii była trudna. U wychowanków narastała frustracja wynikająca z wstrzymania bezpośrednich kontaktów z rodziną, w tym konieczności pozostania na Święta

---

³⁷ W Ośrodku był jeden etat kierowcy, na którym w badanym okresie zatrudnione były kolejno dwie osoby.

Wielkanocne w Ośrodku, braku spacerów, zajęć sportowych na świeżym powietrzu. W celu minimalizowania napięć, prowadzono intensywne oddziaływania psychologiczne i pedagogiczne. W późniejszym okresie wiosennym 13 wychowanków, za zgodą sądów, zostało urlopowanych i realizowało nauczanie zdalne, a część pozostawała w placówce. Większość wychowanków nie sprostала jednak warunkom nauki zdalnej i do wakacji w tym trybie dotrwało tylko dwóch nieletnich.

(akta kontroli tom I str. 91-92; tom II str. 156)

Z dniem 1 września 2020 r., na podstawie zarządzenia Dyrektora MOW nr 4/2019/2020 z dnia 31 sierpnia 2020 r., w Ośrodku wprowadzono *Procedurę organizacji pracy i funkcjonowania oraz postępowania prewencyjnego MOW w czasie zagrożenia epidemicznego*. Określono w niej: zasady wejścia i przebywania na terenie placówki pracowników i innych osób, obowiązujące standardy w zakresie higieny, dezynfekcji i pomiaru temperatury, zasady przygotowywania i wydawania posiłków, procedurę przyjmowania nowego wychowanka oraz powracającego z przepustki /ucieczki, procedurę odwiedzin, zasady wyjazdów na przepustki, postępowanie w przypadku podejrzenia zakażenia u wychowanka oraz w przypadku podejrzenia zakażenia u pracownika, postępowanie w przypadku kontaktu z osobą podejrzaną o zakażenie, jak również w sytuacji potwierdzenia zakażenia SARS-CoV-2 na terenie Placówki. Uregulowano także zasady postępowania w przypadku konieczności odizolowania wychowanka. Zgodnie z ww. procedurą wychowanek, po przybyciu do Placówki³⁸, umieszczany miał być w izolacji w pomieszczeniu przeznaczonym na kwarantannę³⁹. Izolacja trwać miała przez czas niezbędny na przeprowadzenie testów na obecność wirusa SARS-CoV-2 oraz otrzymanie ich wyników. Izolowanemu, minimum 2 razy dziennie, mierzona miała być temperatura. Negatywny wynik testu umożliwiał opuszczenie izolatki. W przypadku wyniku pozytywnego, należało postępować zgodnie z wytycznymi powiatowej stacji sanitarno-epidemiologicznej. Do izolacji należało skierować także wychowanka podejrzanego o zakażenie. W celu zapewnienia bieżącego kontaktu przewidziano zaopatrzenie odizolowanego i osoby sprawującej nad nim opiekę w krótkofalówki. Bezpośredni kontakt miał się odbywać w maseczce i rękawiczkach ochronnych. W sytuacji wystąpienia podejrzenia zakażenia u pracownika MOW, procedura zakładała m.in. odsunięcie go od pracy do czasu ustalenia stanu zdrowia oraz poinformowanie innych osób, które w pracy miały kontakt z ww. osobą.

(akta kontroli tom I str. 70-77)

W latach 2020-2021 (I kw.) na terenie MOW wystąpiły cztery przypadki zakażenia SARS-CoV-2. Dwa dotyczyły nieletnich przywiezionych do MOW z placówek opiekuńczo-wychowawczych (w dniach 26 listopada 2020 r. i 4 stycznia 2021 r.), u których, po przeprowadzeniu testów, wykryto obecność wirusa i musieli oni przebywać w izolacji. Trzeci dotyczył wychowawcy, u którego zakażenie stwierdzono w marcu 2021 r. po pełnionym dyżurze wychowawczym, w trakcie którego miał kontakt z 15 wychowankami oraz dwoma pracownikami MOW. W związku z tą sytuacją Placówkę objęto dziewięciodniową kwarantanną. Wszyscy wychowankowie wraz z pięcioma wychowawcami zostali odizolowani w internacie, a zajęcia szkolne prowadzone były w trybie zdalnym. Następnie, w trakcie kwarantanny, u jednego wychowanka po wystąpieniu objawów chorobowych,

³⁸ Po przyjęciu do MOW, a także po powrocie z przepustki albo ucieczki.

³⁹ Do tego celu przeznaczono część internatu, tj. sypialnie 27-30 oraz dawne mieszkanie służbowe.

potwierdzono zakażenie SARS-CoV-2 i okres kwarantanny został przedłużony o kolejne osiem dni.

(akta kontroli tom I str. 80-86, 91-92; tom II str. 165-166)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że w okresie pandemii wychowankowie MOW, którzy pozostają pod opieką Poradni Podstawowej Opieki Zdrowotnej dla Dzieci i Dorosłych przy ul. Chełmskiej 13/17, mieli zapewniony dostęp do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej na zasadach obowiązujących w całym kraju (głównie teleporady).

(akta kontroli tom I str.137)

Na terenie Ośrodka był zapewniony dostęp do środków ochrony osobistej dla pracowników, wychowanków oraz osób odwiedzających. W wyniku oględzin przeprowadzonych w dniu 1 czerwca 2021 r, stwierdzono, że przy wejściu do budynku, na korytarzu szkolnym oraz w toaletach znajdowały się dozowniki ze środkiem do dezynfekcji. W sekretariacie Dyrektora do dyspozycji wychowanków i pracowników były jednorazowe maseczki ochronne oraz rękawiczki.

(akta kontroli tom I str. 173)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że w okresie pandemii SARS-CoV-2 MOW otrzymywał od organu prowadzącego wsparcie w postaci zaopatrzenia w środki ochrony indywidualnej (maseczki, rękawiczki) oraz środki dezynfekujące. Z Ministerstwa Zdrowia Ośrodek otrzymał dwa termometry bezdotykowe oraz bezdotykowy automatyczny dystrybutor środka dezynfekującego wraz z zapasem płynu.

(akta kontroli tom I str. 137)

1.15. Spośród 25 pracowników pedagogicznych MOW, uprawnionych do szczepienia przeciw SARS-CoV-2 w ramach Narodowego Programu Szczepień w pierwszej grupie kadry pedagogicznej⁴⁰, 16 osób zostało zgłoszonych przez Ośrodek do tych szczepień. Wg stanu na dzień 30 kwietnia 2021 r. siedem ze zgłoszonych osób zostało zaszczepionych dwoma dawkami szczepionki, sześć osób jedną dawką, zaś trzy osoby nie stawiły się na szczepienie. Nie było osób zgłoszonych z wyznaczonym terminem, które oczekiwały na szczepienie. Dodatkowo, wg informacji posiadanych przez Dyrektora MOW, trzy osoby zostały zgłoszone do szczepień i zaszczepione w innych placówkach.

(akta kontroli tom I str. 222; tom II str. 167)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że rejestracja pracowników na szczepienia i realizacja szczepień przebiegły prawidłowo. Niestety, szczepieniami nie zostali objęci pracownicy administracji i obsługi, pomimo że pierwotnie były takie założenia. Dyrektor nie miał wiedzy, z jakich przyczyn część personelu pedagogicznego nie zgłosiła chęci szczepienia, a trzy osoby nie stawiły się na szczepienie w wyznaczonym terminie.

(akta kontroli tom I str. 92; tom II str. 167)

1.16. Przygotowanie MOW do realizacji zadań objęte było kontrolą P/17/099. W wyniku tej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w przedmiotowym zakresie.

(akta kontroli tom II str. 314)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W MOW przez okres ponad sześciu lat nie przeprowadzano próby ciśnieniowej węży, stanowiących wyposażenie hydrantów wewnętrznych (licząc od daty ostatniej takiej próby, która przeprowadzona została w dniu 16 marca 2015 r., do czasu

⁴⁰ Tj. 11 wychowawców, 8 nauczycieli, pedagog, psycholog, terapeuta pedagogiczny oraz 3 opiekunów nocnych.

kontroli NIK). Stanowiło to naruszenie § 3 ust. 4 rozporządzenia MSWiA w sprawie ochrony przeciwpożarowej, zgodnie z którym próba taka powinna być wykonywana raz na 5 lat.

Dopiero w dniu 17 czerwca 2021 r., tj. w trakcie kontroli NIK w związku z jej ustaleniami, przeprowadzono próbę ciśnieniową węży hydrantowych, zakończoną wynikiem pozytywnym⁴¹.

(akta kontroli tom II str. 163-164, 167-168)

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia przygotowanie MOW do realizacji zadań opiekuńczych i wychowawczych, w tym zapewnienie przez Ośrodek bezpieczeństwa pobytu wychowanków i poszanowania ich godności, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości (usuniętej w trakcie kontroli), dotyczącej niedotrzymania wymaganego pięcioletniego terminu na przeprowadzenie okresowej próby ciśnieniowej węży stanowiących wyposażenie hydrantów wewnętrznych. Obiekt Ośrodka był w dobrym stanie technicznym i spełniał wymagania w zakresie warunków mieszkalnych, określone w przepisach rozporządzenia MEN w sprawie MOW. Regularnie przeprowadzano okresowe (roczne i pięcioletnie) kontrole, o których mowa w Prawie budowlanym, a także coroczne przeglądy z zakresu bezpieczeństwa przeciwpożarowego. Opracowano procedury postępowania w sytuacjach nadzwyczajnych, a w okresie pandemii SARS-CoV-2 wprowadzono rozwiązania mające na celu minimalizowanie ryzyka rozprzestrzeniania się wirusa. Wychowankom przebywającym w Ośrodku zapewniono wymaganą pomoc ze strony psychologa i pedagoga. Zatrudnieni w Placówce nauczyciele, wychowawcy oraz specjaliści (pedagog, psycholog i terapeuta pedagogiczny) posiadali wymagane kwalifikacje.

OBSZAR

2. Realizacja przez MOW zadań opiekuńczych i wychowawczych

Opis stanu faktycznego

2.1. W latach 2018-2021 (do 31 marca) z ewidencji MOW skreślonych zostało ogółem 184 wychowanków⁴², z czego:

- 33 skreślono z powodu długookresowej nieobecności spowodowanej ucieczką lub brakiem powrotu z urlopu/przepustki, po pobycie w MOW wynoszącym od 30 do 542 dni⁴³;
- 9 skreślono z powodu przeniesienia do innego MOW z przyczyn wychowawczych, po pobycie w MOW wynoszącym od 15 do 502 dni⁴⁴;
- 21 skreślono z powodu ukończenia 18. roku życia⁴⁵, po pobycie w MOW wynoszącym od 24 do 1 185 dni;
- 1 skreślono z powodu zakończenia procesu resocjalizacji przed ukończeniem 18. roku życia⁴⁶, po pobycie w MOW wynoszącym 264 dni;
- 120 skreślono z innych przyczyn (m.in. takich jak zmiana MOW w celu umożliwienia kontynuacji nauki lub zmiana środka wychowawczego

⁴¹ Świadectwo badania czterech węży hydrantowych z dnia 17 czerwca 2021 r. z próby ciśnieniowej przy ciśnieniu 1,2 Mpa (maksymalne ciśnienie robocze).

⁴² W poszczególnych latach tego okresu odpowiednio: 41, 61, 66 i 16 wychowanków.

⁴³ W poszczególnych latach tego okresu skreślono z ewidencji z tej przyczyny odpowiednio: 9, 5, 13 i 6 wychowanków.

⁴⁴ W poszczególnych latach tego okresu skreślono z ewidencji z tej przyczyny odpowiednio 2, 4, 2 i 1 wychowanka.

⁴⁵ W poszczególnych latach tego okresu skreślono odpowiednio: 9, 6 i 6 wychowanków. W I kwartale 2021 r. żaden wychowanek nie został skreślony w związku z ukończeniem 18 lat.

⁴⁶ Wychowanek został skreślony z ewidencji MOW na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Lublinie V Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 24 sierpnia 2020 r. (sygn. akt V Nkd 403/19), w którym Sąd uchylił postanowienie o umieszczeniu tymczasowo nieletniego w MOW. O uchyleniu środka wychowawczego wniosował Dyrektor MOW.

na podstawie postanowienia sądu), po pobycie w MOW wynoszącym od 7 do 1 091 dni⁴⁷.

(akta kontroli tom I str. 223-224)

2.2. W prowadzonej w MOW w latach 2018-2021 (do 31 marca) ewidencji zdarzeń nadzwyczajnych nie odnotowano żadnego zdarzenia podlegającego obowiązkowi ujęcia w kwartalnych raportach dla Kuratorium Oświaty w Warszawie.

(akta kontroli tom I str. 225)

Z informacji przekazanych kontrolerowi NIK przez Policję⁴⁸ oraz pogotowie ratunkowe⁴⁹ wynika, że w MOW w latach 2018-2021 (I kw.) miało miejsce osiem interwencji związanych z: bójką pomiędzy wychowankami⁵⁰, posiadaniem przez wychowanków środków odurzających⁵¹, samookaleczeniem wychowanka⁵², próbami samobójczymi wychowanków⁵³ oraz agresją wychowanka⁵⁴. Zdarzeń tych, w przypadku dwóch prób samobójczych oraz ataku agresji w lutym 2021 r., dopuścił się ten sam wychowanek, który po kolejnej próbie samobójczej został umieszczony na oddziale szpitalnym⁵⁵.

Ustalono, że wszystkie te zdarzenia były odnotowane przez pracowników MOW w indywidualnych arkuszach obserwacji wychowanków.

(akta kontroli tom I str. 225; tom II str. 214-234, 313)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że liczba takich zdarzeń jest zależna od typu wychowanków, którzy trafiają do tej Placówki. Zdarza się, że w MOW umieszczani są nieletni ze schorzeniami psychiatrycznymi i poważnymi zaburzeniami zachowania, którzy powinni przebywać w placówkach typu leczniczego, jednak ze względu na brak miejsc i długi okres oczekiwania umieszczani są w placówce resocjalizacyjnej. Taka sytuacja miała miejsce w roku szkolnym 2020/2021, gdy incydenty dotyczyły nieletnich leczonych już wcześniej psychiatrycznie, a także przyjmujących leki psychotropowe. MOW nie specjalizuje się w pracy z takimi osobami, a zapewnienie opieki psychiatrycznej wiąże się z długim oczekiwaniem, ze względu na brak lekarzy specjalistów psychiatrii dziecięcej.

Dyrektor wskazał, że w celu przeciwdziałania przemocy i demoralizacji pomiędzy wychowankami o różnym stopniu zdemoralizowania w Ośrodku podejmowane były działania adaptacyjne dla nowoprzybyłych chłopców. Byli oni objęci wzmoczoną opieką wychowawczą, indywidualnym wsparciem pedagoga i psychologa, prowadzone były zajęcia integracyjne w grupach. Na podstawie analizy dokumentacji wychowanka oraz obserwacji relacji rówieśniczych dobierany był optymalny skład osobowy w sypialniach, by uniknąć sytuacji konfliktowych i zapewnić bezpieczeństwo mniej zdemoralizowanym.

(akta kontroli tom I str. 105, 108-109)

⁴⁷ W poszczególnych latach tego okresu skreślono z ewidencji z innych przyczyn odpowiednio 21, 46, 44 i 9 wychowanków.

⁴⁸ Pismo Komendy Rejonowej Policji Warszawa II z dnia 5 maja 2021 r., w którym poinformowano o 114 zgłoszeniach dotyczących MOW.

⁴⁹ Pismo Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego „Meditrans” SP ZOZ w Warszawie z dnia 10 maja 2021 r., w którym poinformowano o 17 wyjazdach do MOW.

⁵⁰ Zgłoszenie na Policję z 27 listopada 2018 r.

⁵¹ Zgłoszenia na Policję z 17 czerwca 2019 r. z dotyczące posiadania mefedronu oraz z 19 września 2020 r. dotyczące posiadania marihuany).

⁵² Zgłoszenie na pogotowie i na Policję z 19 stycznia 2020 r.

⁵³ Zgłoszenia na pogotowie i na Policję z 4 grudnia 2020 r. i 19 lutego 2021 r. oraz na pogotowie z 3 lutego 2021 r.

⁵⁴ Zgłoszenie na Policję oraz na pogotowie z dnia 16 lutego 2021 r.

⁵⁵ W okresie objętym kontrolą P/17/099, tj. w latach 2012-2016, w prowadzonym w MOW rejestrze zdarzeń nadzwyczajnych odnotowano dwa rodzaje zdarzenia, tj. samookaleczenie i próbę samobójczą.

2.3. W latach 2018-2021 (do 31 marca) miało miejsce 59 uciezek wychowanków MOW (19 w 2018 r., 10 w 2019 r., 25 w 2020 r., 5 w I kwartale 2021 r.), w których udział wzięło w poszczególnych latach odpowiednio: 19, 15, 20 i 3 wychowanków. Przeważały uciezki indywidualne, których łącznie było 47 (14 w 2018 r., 6 w 2019 r., 22 w 2020 r., 5 w I kwartale 2021 r.). Uciezek zbiorowych było 12, a ich liczba w poszczególnych latach zmniejszała się: z 5 w 2018 r., 4 w 2019 r., do 3 w 2020 r. W I kwartale 2021 r. nie odnotowano żadnej uciezki zbiorowej. W porównaniu do lat 2014-2016⁵⁶, w których odnotowano łącznie 69 uciezek (w tym 58 indywidualnych i 11 zbiorowych) liczba uciezek wychowanków spadła o 14,5%.

(akta kontroli tom I str. 226)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że aby ograniczyć liczbę uciezek, wychowankom wskazywano pozytywne strony pobytu w Ośrodku, dawano możliwość regularnego urlopowania do domu rodzinnego i kontaktu telefonicznego z najbliższymi. Organizowano także różne zajęcia i wyjścia poza teren Ośrodka, aby uświadomić nieletnim, że nie jest to Placówka zamknięta. W ocenie Dyrektora odnotowany w 2020 r. wzrost liczby uciezek (w porównaniu do 2019 r.) spowodowany był obostrzeniami wprowadzonymi na skutek pandemii, kiedy ze względów bezpieczeństwa w Ośrodku wstrzymano przepustki i odwiedziny, a nawet wyjścia poza Placówkę. Dla wielu nieletnich była to sytuacja bardzo frustrująca, powodująca tęsknotę za domem rodzinnym i środowiskiem.

(akta kontroli tom I str. 87, 105, 109-110)

Problematyka uciezek była w MOW corocznie przedmiotem badań w ramach oceny efektywności podejmowanych działań wychowawczych (omówionych szerzej w pkt. 3.3. niniejszego wystąpienia). Wynikało z nich, że działania Placówki w tym zakresie ukierunkowane były na pomoc wychowankom w adaptacji do warunków pobytu w MOW, a osiągnięte efekty w postaci wysokiego odsetka wychowanków, którzy nie uciekali, wskazywały na właściwy dobór działań wychowawczych i przyjazny klimat wychowawczy Placówki. W ocenie za II okres roku szkolnego 2019/2020 odnotowano okoliczność dotyczącą znaczącego wzrostu liczby uciezek i niepowrotów z przepustki wychowanków, wskazując jako przyczynę tego stanu obostrzenia wynikające z pandemii. W rekomendacjach na rok szkolny 2020/2021 wskazano m.in., że należy otoczyć szczególną opieką nowoprzybyłych wychowanków, dbać o odpowiedni proces ich adaptacji do warunków pobytu w MOW, co może ograniczyć liczbę uciezek z tej Placówki.

(akta kontroli tom II str. 41, 83, 93, 102)

2.4. W wyniku kontroli dokumentacji 12 wychowanków, którzy w latach 2018-2020 opuścili MOW w związku z ukończeniem 18. roku życia⁵⁷ stwierdzono, że przyczynami wydania przez sądy rejonowe orzeczeń w sprawie ich umieszczenia w młodzieżowym ośrodku wychowawczym były następujące okoliczności:

- w przypadku dwóch nieletnich - różnego rodzaju czyny karalne (m.in. kradzież, rozbój, groźby karalne, znęcanie psychiczne i fizyczne, przywłaszczenie, zakłócenie spokoju i porządku publicznego);
- w przypadku dziesięciu nieletnich - uchylanie się od obowiązku szkolnego i/lub sięganie po używki: papierosy, alkohol, środki odurzające oraz zachowania agresywne.

⁵⁶ Tj. porównywalny okres, wybrany z zakresu objętego kontrolą P/17/099.

⁵⁷ Do kontroli wybrano po czterech wychowanków skreślonych z ewidencji MOW w 2018 r., w 2019 r. i w 2020 r. o najdłuższym okresie pobytu w MOW.

W przypadku jedenastu z ww. nieletnich orzeczenie sądu w sprawie umieszczenia nieletniego w MOW wiązało się ze zmianą dotychczas stosowanego środka wychowawczego w postaci: upomnienia (w jednym przypadku), nadzoru kuratorskiego (w ośmiu przypadkach), umieszczenia w ośrodku kuratorskim (w dwóch przypadkach).

Okres od wydania orzeczenia przez sąd do stawienia się ww. nieletnich w MOW wynosił w badanych sprawach od 48 do 112 dni⁵⁸.

(akta kontroli tom I str. 241-246)

2.5. Badanie dokumentacji ww. 12 wychowanków wykazało, że dla 11 nieletnich, zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym⁵⁹, po ich przybyciu do MOW zostały sporządzone indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne. Natomiast dla jednego wychowanka, przyjętego do Placówki 8 grudnia 2018 r. i przebywającego w niej do 28 sierpnia 2019 r. nie opracowano IPE-T. W dniu 18 grudnia 2018 r. dokonano dla niego wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia, która zawierała wymagane elementy wskazane w § 6 ust. 10 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym⁶⁰.

(akta kontroli tom I str. 247, 291)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że w dokumentacji chłopca nie było orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Wniosek o wydanie takiego orzeczenia został przygotowany przez psychologa Ośrodka, jednak ze względu na trudności z uzupełnieniem danych przez rodziców wychowanka nie uzyskano orzeczenia. Dyrektor MOW wyjaśnił ponadto, że dla wychowanków, którzy nie posiadają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego największym utrudnieniem w sporządzeniu takiego dokumentu jest uzyskanie od rodziców zgody na badania oraz wypełnienie wniosku o wydanie dokumentu. Bezpośredni kontakt z rodzicami jest często utrudniony i wówczas niezbędne dokumenty przesyłane są listownie. Zdarzają się przypadki, że rodzice nie odsyłają dokumentacji.

(akta kontroli tom I str. 122, 126-127)

2.6. Spośród ww. 11 wychowanków, dla których w MOW opracowano IPE-T, tylko jeden w chwili przybycia do MOW posiadał orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Wopfu opracowano dla niego 21 czerwca 2019 r., tj. po 37 dniach od przybycia do Ośrodka (15 maja 2019 r.), natomiast IPE-T sporządzono dla niego 2 października 2019 r., tj. po 103 dniach od dokonania oceny oraz po 140 dniach od daty jego przybycia do MOW z ww. orzeczeniem.

(akta kontroli tom I str. 248-270, 282-283, 407-416)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że powodem opóźnienia było przeoczenie przez zespół dokonujący wopfu posiadania przez wychowanka ww. orzeczenia. Posiedzenie zespołu, w trakcie którego dokonano dla wychowanka wstępnej wopfu odbyło się 21 czerwca 2019 r. Organizacja kolejnego zespołu dla ucznia była możliwa dopiero po przerwie wakacyjnej, z powodu nieobecności znacznej części jego członków.

(akta kontroli tom I str. 124, 134-136; tom II str. 120, 123, 130)

⁵⁸ Orzeczenie o umieszczeniu w MOW zostało wydane przez Sąd 21 stycznia 2015 r., a wychowanek stawił się w Ośrodku 13 maja 2015 r.

⁵⁹ Dz. U. Nr 296 poz. 1755; dalej: rozporządzenie MEN w sprawie pobytu w MOW.

⁶⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 1309; dalej: rozporządzenie MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2017 r.

Z grona pozostałych 10 wychowanków dla czterech, którzy przybyli do MOW w latach 2015-2016, pierwszą wielospecjalistyczną ocenę wykonano w okresie od 1 do 26 dni od przybycia do Ośrodka i w trakcie kolejnego miesiąca sporządzono IPE-T. Wychowankom tym opracowano IPE-T jeszcze przed uzyskaniem orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, tj. zgodnie z wymogiem określonym w z § 5 ust. 2 w związku z ust. 1 rozporządzenia MEN w sprawie pobytu w MOW.

(akta kontroli tom I str. 254-257, 264-265, 268-270, 276-279, 286, 289-290, 322)

Natomiast w przypadku sześciu z ww. wychowanków, którzy przybyli do MOW w latach 2017-2019, czekali z opracowaniem IPE-T do momentu uzyskania dla nich orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Nieletnim po przybyciu do Ośrodka sporządzono wielospecjalistyczne oceny poziomu funkcjonowania ucznia, z których jedną opracowano w dniu przybycia wychowanka, trzy w terminach od 23 do 38 dni od przybycia, zaś dwie po ponad 100 dniach od przybycia nieletniego⁶¹. Jednak pomimo opracowania wopfu, IPE-T dla tych wychowanków zostały przygotowane po upływie ponad miesiąca od dokonania tej oceny, z czego trzy Programy opracowano w terminach od 44 do 97 dni od daty sporządzenia wopfu⁶², zaś kolejne trzy opracowano po ponad 200 dniach od daty ww. oceny⁶³. We wszystkich ww. przypadkach IPE-T dla ww. wychowanków opracowano dopiero po otrzymaniu brakujących orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym w czterech przypadkach w ciągu 30 dni od daty wpływu orzeczeń, a w dwóch pozostałych przypadkach, w których na podstawie dokumentacji MOW nie można było ustalić tej daty, po upływie 31 i 34 dni od daty wydania orzeczeń. W efekcie pierwsze IPE-T dla ww. wychowanków opracowane zostały po upływie od 127 do 260 dni od daty ich przybycia do MOW.

(akta kontroli tom I str. 248-253, 258-259, 262-263, 266-267, 322)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że w jego ocenie zapis § 5 ust. 1 i ust. 2 rozporządzenia MEN w sprawie pobytu w MOW jest niespójny z treścią rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2017 r., które w § 6 ust. 4 i 5 stanowi, że IPE-T opracowuje się na okres, na jaki zostało wydane orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, uwzględniając zalecenia w nim zawarte. Wskazał ponadto, że do czasu kontroli NIK w 2017 r. IPE-T opracowywane były dla wszystkich wychowanków przyjętych do MOW. Wnioski sformułowane w wystąpieniu pokontrolnym z tej kontroli obligowały Placówkę do uwzględnienia w opracowanych Programach wszystkich wymaganych elementów określonych w tym zakresie w przepisach prawa. W związku z powyższym, kierując się treścią przepisów ww. rozporządzenia z 2017 r. oraz chcąc zrealizować ww. wnioski pokontrolne, w MOW przyjęto zasadę, że IPE-T będzie opracowywany z chwilą uzyskania orzeczenia z poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Zdaniem Dyrektora zwłoka w sporządzaniu IPE-T nie przekładała się w praktyce na nieprawidłowości w procesie kształcenia i resocjalizacji nieletnich. Do czasu opracowania ww. Programów indywidualizacja pracy z wychowankami prowadzona była w oparciu o wopfu, sporządzoną dla każdego nieletniego na podstawie diagnoz nauczycieli i specjalistów oraz określającą m.in: dostosowania form i metod pracy, potrzeby rozwojowe i edukacyjne ucznia, formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

(akta kontroli tom I str. 123-124, 126, 131-136; tom II str. 121, 127-128, 131)

⁶¹ Tj. 115 i 161 dni. Jednak w przypadku tych dwóch nieletnich po ich przybyciu do Placówki sporządzono tzw. diagnozę wstępną po upływie 9 i 55 dni po przybyciu.

⁶² Tj. 44, 83 i 97 dni od wopfu.

⁶³ Tj. 202, 212 i 260 dni od wopfu.

Odnosząc się do treści powyższych wyjaśnień, NIK zauważa, że w wystąpieniu pokontrolnym z kontroli P/17/099 Izba nie sformułowała wniosków dotyczących wstrzymywania się z opracowaniem IPE-T do momentu uzyskania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Zwrócono się natomiast o modyfikowanie opracowanych IPE-T, w celu uwzględnienia zaleceń sformułowanych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego otrzymanych po ich opracowaniu. Oznacza to, że jeżeli po opracowaniu IPE-T dla wychowanków wydane zostało pierwsze lub nowe orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego należało dokonać modyfikacji ww. IPE-T, celem uwzględnienia zaleceń zawartych w przedmiotowym orzeczeniu.

(akta kontroli tom II str. 314)

W skład zespołów opracowujących IPE-T w badanych sprawach, wchodziły prowadzący zajęcia z wychowankiem specjaliści (psycholog, pedagog i terapeuta pedagogiczny), wychowawcy grup wychowawczych oraz nauczyciele.

W przypadku Programów opracowanych w latach 2015-2018 grupę nauczycieli pracujących z uczniem na posiedzeniach zespołów reprezentował wychowawca klasy, który na podstawie zebranych od nich informacji, przedstawiał wnioski w sprawie IPE-T dla danego wychowanka.

(akta kontroli tom I str. 127-131, 152-153, 254-256, 264-268)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że stosowana w tym okresie praktyka postępowania została przyjęta ze względów organizacyjnych, ponieważ nie dezorganizowało to pracy z wychowankami i zapewniało ciągłość pracy dydaktycznej.

(akta kontroli tom I str. 127-131, 152-153)

Programy opracowane w latach 2019-2020 zawierały podpisy wszystkich nauczycieli uczestniczących w ich opracowaniu.

(akta kontroli tom I str. 248-252, 260-262)

Wszystkie 11 IPE-T sporządzone w badanych sprawach zawierały wymagane informacje, wskazane w § 6 ust. 1 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2017 r., z tym, że w przypadku czterech IPE-T nieprecyzyjnie określono wymiar udzielanej wychowankom pomocy w części dotyczącej indywidualnego wsparcia pedagoga lub psychologa, wskazując, że pomoc taka udzielana ma być „w miarę potrzeb”. W części dotyczącej innych zajęć dla ww. wychowanków (jak np. zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, socjoterapia, doradztwo zawodowe) IPE-T zawierały określenie ich wymiaru.

(akta kontroli tom I str. 248-270, 339, 349, 359, 368)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że brak dokładnego wskazania wymiaru godzin w powyższych przypadkach wynikał z chęci zaznaczenia, że tego rodzaju wsparcie nie może być limitowane. Ośrodkowi zależało na tym, aby nie ograniczać możliwości skorzystania przez wychowanka z takiego wsparcia w każdej sytuacji, w której okaże się to konieczne. Wychowankowie mieli zapewnione inne formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej, dla których w IPE-T określono wymiar ich trwania. Dyrektor wskazał również, że obecnie w sporządzanych IPE-T zapisy dotyczące indywidualnej pomocy specjalistów zawierają określenie konkretnego wymiaru takiej pomocy, z dopiskiem „lub częściej w miarę potrzeb”. Zmiany te wprowadzone zostały w celu dostosowania postanowień IPE-T w tym zakresie do wymogów określonych w § 6 ust. 1 pkt 3 ww. rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2017 r

(akta kontroli tom II str. 169-170)

Wskazane w ww. IPE-T zalecenia dotyczące metod i formy pracy z uczniem oraz zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej i resocjalizacyjnej, poza dwoma przypadkami, uwzględniały zalecenia zamieszczone w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego wydanych dla wychowanków lub zostały do nich dostosowane w wyniku modyfikacji IPE-T.

(akta kontroli tom I str. 248-270)

W dwóch niżej wymienionych przypadkach w opracowanych IPE-T nie uwzględniono części z zaleceń zamieszczonych w ww. orzeczeniach, tj.:

- w IPE-T opracowanym w dniu 4 października 2017 r. dla jednego z wychowanków nie uwzględniono zaleceń z orzeczenia z dnia 3 listopada 2016 r., dotyczących umożliwienia mu udziału w zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych nastawionych na pomoc w nadrobieniu zaległości oraz w zajęciach socjoterapeutycznych poprawiających umiejętności społeczne;
- w IPE-T opracowanym w dniu 29 kwietnia 2018 r. dla drugiego z wychowanków nie uwzględniono zaleceń z orzeczenia z dnia 29 marca 2018 r., dotyczących umożliwienia mu udziału w zajęciach logopedycznych.

(akta kontroli tom I str. 258-259, 268-270, 280-281, 334-340, 372-398)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że w pierwszym z ww. przypadków nie uwzględniono w IPE-T zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, ponieważ w wyniku diagnozy wiadomości i umiejętności przeprowadzonych przez nauczycieli stwierdzono, że wychowanek nie wymaga tej formy pomocy. Zajęcia socjoterapeutyczne zostały pominięte w tym Programie przez przeoczenie, przy czym wychowanek w praktyce uczestniczył w takich zajęciach w ramach zajęć w grupie wychowawczej. Pominięcie zajęć logopedycznych w przypadku IPE-T opracowanego dla drugiego wychowanka Dyrektor MOW również tłumaczył przeoczeniem. Wskazał przy tym, że chłopiec miał zapewnioną pomoc w tym zakresie, w tym m.in. w roku szkolnym 2017/2018 uczestniczył w terapii logopedycznej prowadzonej w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 8 w Warszawie.

(akta kontroli tom I str. 122-123, 127-128)

Potwierdzenie powyższych wyjaśnień stanowią zapisy zamieszczone w dzienniku zajęć grupy wychowawczej oraz w dzienniku zajęć psychologa, w których odnotowano udział ww. wychowanków odpowiednio w różnego rodzaju zajęciach socjoterapeutycznych oraz w terapii logopedycznej.

(akta kontroli tom I str. 401-406; tom II str. 305-310)

W wyniku badania stwierdzono, że zapisy IPE-T były zindywidualizowane, a zawarte w nich zalecenia uwzględniały dysfunkcje i potrzeby poszczególnych wychowanków. Postanowienia siedmiu z 11 zbadanych IPE-T były modyfikowane w trakcie pobytu wychowanka w MOW, w tym trzy dwukrotnie, zaś pozostałe jeden raz. Zmiany były m.in. następstwem wniosków zawartych w kolejnych wielospecjalistycznych ocenach funkcjonowania ucznia i wynikały z potrzeby dostosowania IPE-T do otrzymanego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub ustalenia form pomocy psychologiczno-pedagogicznej na nowy rok szkolny lub kolejny okres roku szkolnego.

(akta kontroli tom I str. 248-270)

2.7. Dla dziewięciu z 12 wychowanków, którzy opuścili MOW w związku z ukończeniem 18. roku życia, w trakcie ich pobytu w Placówce zostały opracowane indywidualne programy usamodzielnienia⁶⁴, o których mowa w § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r.

---

⁶⁴ Dalej: IPU.

w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie⁶⁵. Dla kolejnego z ww. wychowanków IPU zostało opracowane przez placówkę opiekuńczo-wychowawczą, w której przebywał przed skierowaniem do MOW, natomiast dla dwóch wychowanków IPU nie zostały opracowane, gdyż ich pobyt w tej Placówce był krótszy niż rok i tym samym nie spełniali wymogów, do objęcia pomocą przeznaczoną dla osób usamodzielnianych, o których mowa w art. 88 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁶⁶.

(akta kontroli tom I str. 292)

IPU, co do zasady, opracowywane były co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez wychowanka pełnoletności. Tylko w jednym przypadku opracowanie IPU nastąpiło w MOW po ukończeniu przez wychowanka 18. roku życia.

(akta kontroli tom I str. 299-307)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że wychowanek ten uzyskał pełnoletność po siedmiu miesiącach pobytu w MOW i nie spełniał wówczas wymagań dotyczących możliwości usamodzielnienia. Po przedłużeniu nieletniemu przez Sąd pobytu w MOW do końca roku szkolnego 2018/2019 uzgodniono z pracownikiem właściwego powiatowego centrum pomocy rodzinie, że instytucja ta zajmie się realizacją tego procesu i przystąpiono do opracowania IPU.

(akta kontroli tom I str. 96-97, 296-298)

Dyrektor MOW, w terminach określonych w § 3 ust. 1-3 rozporządzenia w sprawie pomocy na usamodzielnienie, informował właściwych kierowników powiatowych centrów pomocy rodzinie⁶⁷ o wychowankach, którzy w kolejnym roku kalendarzowym osiągną pełnoletność⁶⁸ i ich planowanym usamodzielnieniu, a także przekazywał dokumentację dotyczącą osoby usamodzielnianej właściwemu kierownikowi PCPR.

(akta kontroli tom I str. 293-295)

W opracowaniu w MOW dziewięciu zbadanych IPU udział brali usamodzielniani wychowankowie oraz opiekunowie usamodzielnienia, na których w ośmiu przypadkach wyznaczono matkę wychowanka, a w jednym pedagoga zatrudnionego w MOW. Wyznaczeni opiekunowie pisemnie wyrazili zgodę na pełnienie tej funkcji, przy czym pedagog tylko na okres pobytu wychowanka w Ośrodku. Do zadań opiekunów należały m.in. ocena realizacji IPU oraz jego modyfikowanie, współpraca z osobą usamodzielnianą oraz ze środowiskiem lokalnym, opiniowanie wniosku o pomoc pieniężną. Wszystkie IPU zostały przekazane do PCPR celem zatwierdzenia, przy czym w aktach pięciu wychowanków brakowało dokumentacji potwierdzających ich akceptację przez kierownika właściwego PCPR.

(akta kontroli tom I str. 299-307)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że PCPR nie zawsze odsyłała do Ośrodka IPU zaakceptowane przez kierownika PCPR, a sam MOW nie zabiegał o to, ponieważ obowiązujące przepisy nie nakładają takiego obowiązku.

(akta kontroli tom I str. 97)

Zaplanowane w ww. dziewięciu IPU działania obejmowały przede wszystkim dokończenie nauki w gimnazjum⁶⁹ lub w szkole podstawowej⁷⁰, a następnie jej

⁶⁵ Dz. U. z 2012 r. poz. 954; dalej: rozporządzenie w sprawie pomocy na usamodzielnienie.

⁶⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 1876.

⁶⁷ Dalej: PCPR.

⁶⁸ Przy czym w przypadku jednego wychowanka nie skierowano zawiadomienia w trybie, o którym mowa w § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie pomocy na usamodzielnienie, ponieważ chłopiec przybył do MOW po upływie tego terminu, tj. w roku, w którym osiągał pełnoletność.

⁶⁹ Co dotyczyło pięciu wychowanków.

⁷⁰ Co dotyczyło czterech wychowanków.

kontynuację w szkołach średnich. Uwzględniano w nich także uzyskanie kwalifikacji zawodowych i podjęcie zatrudnienia. Żaden ze zbadanych IPU nie obejmował innych form pomocy wskazanych w § 7 rozporządzenia w sprawie pomocy na usamodzielnienie, tj.: wspierania osoby usamodzielnianej w kontaktach z rodziną i środowiskiem; pomocy w ustaleniu uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego; osiedlenia się osoby usamodzielnianej w innym powiecie; pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

(akta kontroli tom I str. 299-307)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że w trakcie tworzenia IPU pedagog informował każdego wychowanka na temat wszystkich dostępnych sposobów i form pomocy, o których mowa w § 7 ust. 1 pkt 1-8 rozporządzenia w sprawie pomocy na usamodzielnienie, nieletni nie zgłaszali jednak innych potrzeb i byli zainteresowani wyłącznie pomocą pieniężną na kontynuowanie nauki.

(akta kontroli tom I str. 98)

Dyrektor MOW wskazał, że głównym problemem związanym z opracowaniem IPU jest wskazanie opiekuna usamodzielnienia. Bardzo często wychowankowie wskazują na opiekuna swojego rodzica, który następnie jest akceptowany przez PCPR. Jednak rodzice często nie sprawdzali się w funkcjach wychowawczych, gdy nieletni przebywali w domach i dlatego, zdaniem Dyrektora, nie poradzą sobie w sprawowaniu funkcji opiekuna usamodzielnienia. W praktyce ich rola sprowadza się do bycia osobą, która odpowiada tylko za podpisanie odpowiedniej dokumentacji w celu otrzymania przez wychowanka przysługującej mu pomocy. W ocenie Dyrektora MOW instytucja opiekuna usamodzielnienia wymaga uregulowań prawnych, np. poprzez powierzanie tej roli pracownikom PCPR w miejscu zamieszkania wychowanka lub innym pracownikom ze sfery pomocy społecznej.

(akta kontroli tom I str. 93)

2.8. W latach 2018-2021 (do 31 marca) Ośrodek, zgodnie z § 14 ust. 1 rozporządzenia MEN w sprawie MOW, podejmował działania, mające na celu eliminowanie przejawów niedostosowania społecznego wychowanków oraz przygotowanie ich do samodzielnego i odpowiedzialnego życia po opuszczeniu Ośrodka. Realizację tego zadania zapewniano poprzez organizowanie dla wychowanków w latach szkolnych 2018/2019 – 2020/2021, na terenie Ośrodka oraz poza nim, różnego rodzaju zajęć resocjalizacyjnych, profilaktyczno-wychowawczych, terapeutycznych, podczas których umożliwiano im nabywanie umiejętności życiowych i społecznych, ułatwiających prawidłowe funkcjonowanie w środowisku rodzinnym i społecznym. Do zajęć tych należały m.in. indywidualna oraz grupowa terapia uzależnień, udział w projektach skierowanych dla osób uzależnionych (np. „Candis”⁷¹, „Fred Goes Ned”⁷²), zajęcia z elementami treningu zastępowania agresji 'TZA ART', zajęcia dotyczące bezkonfliktowego rozwiązywania problemów oraz sposobów na skuteczne radzenie sobie ze stresem, terapie logopedyczne, terapie pedagogiczne, wolontariat, w tym m.in. na rzecz osób niepełnosprawnych, terapia za pomocą dramy, w ramach prowadzonego w MOW Teatru Moralnego Niepokoju.

Wychowankom Ośrodka zapewniono także dostęp do szerokiej oferty zajęć sportowych, turystycznych i rekreacyjnych, kulturalno-oświatowych oraz rozwijających zainteresowania. W tym obszarze organizowano i zapewniano udział w licznych zawodach sportowych (np. turniej piłkarski „Dolna Cup”, Bieg

⁷¹ Program terapii dla osób uzależnionych od marihuany lub innych przetworów konopi.

⁷² Program skierowany do osób, które eksperymentują lub używają szkodliwych substancji psychoaktywnych (narkotyki, alkohol, tzw. dopalacze) i doświadczają związanych z tym problemów.

Niepodległości, zawody „Strongman”), wycieczki krajoznawcze (np. Warszawa i okolice, w Tatry, do Gdańska i Sztutowa), wizyty i lekcje muzealne (np. w Muzeum Narodowym, Muzeum Powstania Warszawskiego, Centrum Nauki Kopernik), warsztaty teatralne, kursy zawodowe (np. monter instalacji sanitarnych, kurs informatyczny).

(akta kontroli tom I str. 310-318, 323-333)

Przy realizacji ww. zajęć współpracowano z podmiotami zewnętrznymi, w szczególności z instytucjami sportowymi (np. Centrum Futbolu Warszawianka, Akademicki Związek Sportowy) i kulturalnymi (muzea, teatry, domy kultury), organizacjami non-profit (fundacje, stowarzyszenia), Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną nr 8 w Warszawie, poradniami leczenia uzależnień, a także z innymi placówkami opiekuńczo-wychowawczymi.

(akta kontroli tom I str. 310-318)

Dyrektora MOW wyjaśnił, że Ośrodek nie specjalizował się w rozwiązywaniu specyficznych dysfunkcji wychowanków, np. w terapii uzależnień, terapii zachowań agresywnych. Wychowankowie, którzy potrzebowali takiej pomocy uczestniczyli w indywidualnych terapiach (m.in. w MONAR oraz w Poradni Uzależnień „Maraton”). Dyrektor MOW wyjaśnił ponadto, że ograniczenia związane z pandemią spowodowały utrudnienia w realizacji zadań, o których mowa w § 19 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia MEN w sprawie MOW. Utrudnienia dotyczyły zarówno Ośrodka (m.in. ze względu na czasowy brak możliwości wyjść poza teren Placówki, ograniczenia w przemieszczaniu się), jak i instytucji współpracujących w realizacji ww. zadań (np. MONAR i inne jednostki zajmujące się terapią, instytucje kultury, obiekty sportowe, które czasowo zamknięto). Z tego względu nie udało się zrealizować wszystkich zaplanowanych na rok szkolny 2019/2020 wydarzeń i imprez. M.in. nie odbyły się następujące wydarzenia: „Wiosenne sprzątanie świata”, rajd pieszy do Puszczy Kampinoskiej, „Dzień Pamięci o Holocauście”, „Rocznica uchwalenia Konstytucji 3-go Maja”, „Targi Książki”, wycieczka w Tatry, zawody międzyośrodkowe „Strongman” i „DolnaCup”. Z kalendarza wydarzeń MOW na rok szkolny 2019/2020 nie odbyło się 13 z 52 zaplanowanych imprez.

(akta kontroli tom I str. 93, 109-111, 329-331; tom II str. 167)

2.9. Wyniki kontroli przeprowadzonej w MOW przez Kuratorium Oświaty w Warszawie⁷³, wykazały, że:

- dzienniki zajęć grup wychowawczych spełniały wymogi określone w § 10 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji⁷⁴ i zawierały m.in. zapisy poświadczające realizację prowadzonych w Placówce zajęć, plan pracy z wychowankami, tygodniowe założenia wychowawcze i realizację planu pracy oraz uwagi o wychowankach i informacje o kontaktach z ich rodziną;
- dzienniki lekcyjne odpowiadały wymogom określonym w § 8 ust. 2 i 3 rozporządzenia MEN w sprawie prowadzenia dokumentacji, tj. zawierały m.in. tygodniowy rozkład oraz tematy realizowanych zajęć edukacyjnych, wpisy dotyczące bieżących, średniorocznych i rocznych ocen z zajęć edukacyjnych oraz ocen z zachowania;
- zajęcia z zakresu udzielanej wychowankom pomocy psychologiczno-pedagogicznej były dokumentowane w sposób odpowiadający wymogom

⁷³ O której mowa w pkt 1.11. niniejszego wystąpienia.

⁷⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 1646, ze zm.; dalej: rozporządzenie MEN w sprawie prowadzenia dokumentacji.

określonym w § 11 ust. 3 rozporządzenia MEN w sprawie prowadzenia dokumentacji i zawierały m.in. indywidualny plan pracy lub program pracy grupy, tygodniowy rozkład zajęć wraz z datami ich przeprowadzenia i czasem trwania oraz tematy prowadzonych zajęć, a także zapisy oceny postępów wychowanków i wnioski dotyczące dalszej pracy;

- dzienniki specjalistów (psychologa, pedagoga i terapeuty pedagogicznego) prowadzone były zgodnie z § 18 rozporządzenia MEN w sprawie prowadzenia dokumentacji i zawierały m.in. tygodniowy rozkład zajęć.

(akta kontroli tom II str. 192-211)

2.10. W latach 2018-2021 (I kw.) 12 wychowanków MOW, uzyskało zgodę sądu rodzinnego na przedłużenie pobytu w Ośrodku po ukończeniu 18. roku życia, w celu kontynuowania nauki do końca roku szkolnego⁷⁵. We wszystkich tych przypadkach do sądu o wydanie ww. zgody wystąpił Dyrektor Ośrodka, w tym w ośmiu sprawach na prośbę wychowanka.

Tylko połowa z ww. wychowanków faktycznie kontynuowała naukę⁷⁶. Czterech z nich, dzięki uzyskanej zgodzie sądu, ukończyło w trakcie pobytu w MOW trzecią klasę gimnazjum⁷⁷, a dwóch – ósmą klasę szkoły podstawowej⁷⁸.

Pozostałych sześciu wychowanków nie kontynuowało nauki w MOW. Dwóch z nich, po uzyskaniu zgody na przedłużenie pobytu, uciekło z Ośrodka i postanowienie sądu zostało uchylone. W przypadku dwóch kolejnych wychowanków sąd uchylił wcześniejsze postanowienia w sprawie przedłużenia pobytu na ich wnioski. Jeden wychowanek uciekł z Placówki w dniu 3 czerwca 2018 r. i nie uzyskał promocji, chociaż na liście wychowanków figurował do końca roku szkolnego. W przypadku szóstego wychowanka, w związku z pogorszeniem zachowania i negatywnym stosunkiem do dalszego pobytu, sąd przychylił się do wniosku MOW o uchylenie postanowienia w sprawie przedłużenia pobytu w Ośrodku.

W badanym okresie nie wystąpiły przypadki kontynuowania pobytu w MOW i nauki po ukończeniu 18. roku życia bez zgody sądu.

(akta kontroli tom I str. 319-321)

Dyrektor MOW poinformował, że w ww. zakresie nie występowały problemy natury organizacyjnej i prawnej. Sądy przychyliły się do wniosków w sprawie kontynuacji pobytu i nauki po ukończeniu 18. roku życia, a w Placówce podejmowano starania, aby uświadamiać wychowankom korzyści wynikające z możliwości ukończenia danego etapu edukacji.

(akta kontroli tom I str. 93)

2.11. W trakcie kontroli, NIK wystąpiła do Ministerstwa Sprawiedliwości z wnioskiem o przekazanie informacji z Krajowego Rejestru Karnego dotyczących dalszych losów 24 byłych wychowanków MOW⁷⁹, tj. czy po opuszczeniu Ośrodka wchodzili w konflikt z prawem. Dane przekazane przez Ministerstwo, ze względu na znaczny stopień ogólności, nie pozwalają jednak na przedstawienie w niniejszym wystąpieniu informacji, ilu byłych wychowanków MOW weszło w konflikt z prawem po opuszczeniu MOW i porównanie z danymi w tym zakresie uzyskanymi w poprzedniej kontroli NIK z 2017 r.

(akta kontroli tom II str. 318-319, 320-321)

⁷⁵ Po czterech wychowanków w roku szkolnym: 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020.

⁷⁶ Po dwóch w każdym roku szkolnym.

⁷⁷ Po dwóch w roku szkolnym 2017/2018 i 2018/2019.

⁷⁸ Dwóch w roku szkolnym 2019/2020.

⁷⁹ W tym 12 wychowanków, którzy opuścili MOW w związku z ukończeniem 18. roku życia oraz 12 wychowanków, którzy w latach 2018-2020 zostali skreśleni z ewidencji MOW w wyniku ucieczki lub braku powrotu do ośrodka z przepustki.

2.12. Na podstawie informacji uzyskanych przez NIK z Ministerstwa Edukacji Narodowej (dane z Systemu Informacji Oświatowej) oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczej Ubezpieczenia Społecznego ustalono, że spośród ww. 24 byłych wychowanków MOW:

- naukę kontynuowało 12 wychowanków, w tym czterech, którzy przebywali w Ośrodku do ukończenia 18. roku życia oraz ośmiu byłych wychowanków, którzy zostali skreśleni z ewidencji MOW w związku z ucieczką lub brakiem powrotu do Ośrodka z przepustki;
- pracę podjęło 14 byłych wychowanków, w tym ośmiu, którzy przebywali w MOW do czasu ukończenia 18. roku życia oraz sześciu skreślonych z ewidencji MOW w związku z ucieczką lub brakiem powrotu do Ośrodka z przepustki.

(akta kontroli tom II str. 271-304)

Natomiast według informacji uzyskanych przez kontrolera NIK z PCPR (właściwych do przyznania w tych przypadkach pomocy osobom usamodzielnianym), z grona 10 objętych badaniem byłych wychowanków, którzy po opracowaniu IPU opuścili MOW w związku z ukończeniem 18. roku życia, sześciu po opuszczeniu Ośrodka zgłosiło się do właściwego centrum w celu podjęcia realizacji IPU. Trzech z nich rozpoczęło realizację IPU, ale ją przerwało⁸⁰. Jeden zgłosił się do PCPR tylko raz. Na dzień 31 marca 2021 r. jedynie dwóch z ww. byłych wychowanków MOW kontynuowało realizację programu.

(akta kontroli tom II str. 235-270)

Powyższe ustalenia wskazują, że udział procentowy wychowanków, którzy po opuszczeniu MOW:

- po opracowaniu IPU zgłosili się do PCPR w celu jego realizacji wyniósł 60% i był wyższy od udziału procentowego stwierdzonego w tym zakresie w trakcie kontroli P/17/099 (46,7% w latach 2012-2016⁸¹),
- kontynuowali naukę wyniósł 50% i był wyższy od udziału procentowego stwierdzonego w tym zakresie w trakcie kontroli P/17/099 (33,3% w latach 2014-2016⁸²),
- podjęli pracę i z tego tytułu zostali objęci ubezpieczeniem społecznym wyniósł 58,3% i był wyższy od udziału procentowego stwierdzonego w tym zakresie w trakcie kontroli P/17/099 (44,4% w latach 2014-2016⁸³).

(akta kontroli tom II str. 317)

2.13. W wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Dyrektora MOW po kontroli P/17/099 sformułowano trzy wnioski, które dotyczyły:

- określania w dziennikach zajęć psychologa i pedagoga tygodniowego planu zajęć, o którym mowa w § 19 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 sierpnia 2014 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji;
- uwzględniania w opracowywanych IPE-T wszystkich wymaganych elementów określonych w obowiązujących w tym zakresie przepisach prawa;
- modyfikowania IPE-T, w celu uwzględnienia zaleceń sformułowanych, po ich opracowaniu, w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego.

⁸⁰ Dwóch otrzymało pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, w tym jeden rozpoczął naukę, ale jej nie ukończył, przerywając tym samym realizację IPU, zaś drugi po otrzymaniu pomocy nie kontaktował się z PCPR, a z danych przekazanych przez MEN wynika, że nie podjął nauki. Trzeci wychowanek złożył wniosek o przyznanie pomocy pieniężnej, który następnie wycofał.

⁸¹ Dane te dotyczą 15 wychowanków, którzy opuścili MOW w latach 2012-2016.

⁸² Dane te dotyczą 18 wychowanków, którzy opuścili MOW w latach 2014-2016.

⁸³ Dane te dotyczą 18 wychowanków, którzy opuścili MOW w latach 2014-2016.

W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Dyrektor MOW w piśmie z dnia 8 czerwca 2017 r.⁸⁴ poinformował NIK, że:

- wniosek nr 1: tygodniowe plany zajęć zostały umieszczone w dziennikach pedagoga i psychologa i będą uwzględniane w kolejnych latach szkolnych;
- wniosek nr 2: w roku szkolnym 2016/2017 zmodyfikowano w Placówce szablon IPE-T, który zawiera wszystkie elementy określone w obowiązujących w tym zakresie przepisach prawa;
- wniosek nr 3: po otrzymaniu orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, zawarte w nim zalecenia są umieszczane we wcześniej opracowanych IPE-T.

(akta kontroli tom II str. 314-316)

Ustalenia niniejszej kontroli NIK przedstawione w pkt. 2.6. i 2.9. wskazują, że wnioski pokontrolne NIK nr 1 i 2 zostały prawidłowo zrealizowane, natomiast nie zawsze prawidłowo realizowany był wniosek pokontrolny nr 3.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. MOW nie opracowywał IPE-T dla wychowanków, którzy nie mieli orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, co było niegodne z § 5 ust. 1 i 2 rozporządzenia MEN w sprawie pobytu w MOW, który przewiduje, że IPE-T opracowuje się dla każdego wychowanka, również dla nieposiadającego orzeczenia o potrzebie kształcenia. Skutkiem tego jeden z wychowanków nie miał opracowanego IPE-T przez cały okres pobytu w MOW, a dla sześciu kolejnych wychowanków, którzy przybyli do MOW w latach 2017-2019, IPE-T został opracowany po upływie od 127 do 260 dni od daty ich przybycia do Ośrodka, pomimo objęcia ich wielospecjalistycznymi ocenami poziomu funkcjonowania ucznia.

(akta kontroli tom I str. 247-253, 258-259, 262-263, 266-267, 291, 322)

W odniesieniu do wyjaśnień Dyrektora MOW w tej sprawie, przywołanych w pkt. 2.6. niniejszego wystąpienia, NIK zauważa, że § 5 rozporządzenia MEN w sprawie pobytu w MOW, odnosi się do wszystkich nieletnich skierowanych do tego typu placówek i nakłada na MOW obowiązek opracowania IPE-T, niezależnie od faktu posiadania przez nich orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Ponieważ w IPE-T uwzględnia się m.in. diagnozę i wnioski sformułowane na podstawie wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia (§ 6 pkt 4 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2017 r.), a wobec wszystkich wychowanków takiej oceny dokonano, MOW miał podstawy do opracowania IPE-T w zakresie wynikającym z dokonanej oceny. Natomiast po otrzymaniu orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego IPE-T powinien zostać zmodyfikowany.

Biorąc pod uwagę znaczenie IPE-T w procesie resocjalizacji wychowanków MOW, nieopracowanie tego Programu lub opracowanie go z kilkumiesięczną zwłoką może uniemożliwić realizację celu, w jakim nieletni został skierowany do MOW.

Wobec powyższego, w ocenie NIK, przyjęcie przez MOW zasady, że IPE-T opracowuje się z chwilą uzyskania orzeczenia z poradni psychologiczno-pedagogicznej nie znajduje uzasadnienia w obowiązujących przepisach.

2. Dla wychowanka przyjętego do Ośrodka 15 maja 2019 r., który posiadał w chwili przybycia orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, pierwszy IPE-T sporządzono dopiero w dniu 2 października 2019 r., tj. po 140 dniach od daty jego przybycia do MOW, co stanowiło naruszenie § 6 ust. 5 pkt 2 rozporządzenia MEN

⁸⁴ L.dz.-MOW-4/474/2017.

w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2017 r., zgodnie z którym Program ten sporządzony powinien być w terminie 30 dni od daty przedłożenia orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

(akta kontroli tom I str. 260, 282-283)

3. Spośród 11 zbadanych IPE-T, w czterech przypadkach nieprecyzyjnie określono wymiar udzielanej wychowankom pomocy w części dotyczącej indywidualnego wsparcia pedagoga lub psychologa, wskazując, że pomoc taka udzielana ma być „w miarę potrzeb”. Stanowiło to naruszenie § 6 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2017 r., w którym wskazano, że IPE-T określa m.in. wymiar godzin, w którym będą realizowane poszczególne formy udzielania uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

(akta kontroli tom I str. 248-270, 339, 349, 359, 368; tom II str. 169-170)

4. W dwóch IPE-T, na 11 zbadanych, nie uwzględniono części z zaleceń zamieszczonych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego, czego przyczyną, jak wynika z wyjaśnień Dyrektora MOW, było przeoczenie:

- w IPE-T opracowanym w dniu 4 października 2017 r. nie uwzględniono zaleceń z orzeczenia z dnia 3 listopada 2016 r. dotyczących umożliwienia jego udziału w zajęciach socjoterapeutycznych poprawiających umiejętności społeczne;
- w IPE-T opracowanym w dniu 29 kwietnia 2018 r., nie uwzględniono zaleceń z orzeczenia z dnia 29 marca 2018 r. dotyczących umożliwienia jego udziału w zajęciach logopedycznych.

Powyzsza sytuacja wskazuje na brak zachowania należytej staranności przy opracowywaniu tych IPE-T.

(akta kontroli tom I str. 122-123, 127-128, 258-259, 268-270, 280-281, 372-398)

OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2018-2021 (I kw.) Ośrodek realizował zadania, określone w rozporządzeniu MEN w sprawie MOW, dotyczące prowadzenia działalności opiekuńczej, edukacyjnej i wychowawczej w stosunku do nieletnich, wobec których sąd rodzinny zastosował środek wychowawczy w postaci umieszczenia w MOW. W czasie pobytu w MOW wychowankom zapewniano udział w wielu zajęciach resocjalizacyjnych, w tym terapeutycznych, sportowych, kulturalno-oświatowych oraz rozwijających zainteresowania. Wychowankom kończącym 18. rok życia umożliwiano kontynuację nauki w Ośrodku do końca roku szkolnego oraz wspierano ich w opracowaniu indywidualnych programów usamodzielniania. W Ośrodku zwlekano jednak z opracowaniem pierwszych IPE-T dla nowych wychowanków do czasu uzyskania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, co w ocenie NIK było działaniem niemającym oparcia w przepisach prawa. Nie zawsze również opracowane IPE-T zawierały wymagane informacje o zakresie lub wymiarze godzinowym pomocy, która powinna być udzielana poszczególnym wychowankom. Należy również zauważyć, że pomimo podejmowanych przez Ośrodek działań w tym zakresie spośród 24 byłych wychowanków objętych badaniami kontrolnymi: naukę po opuszczeniu MOW kontynuowało jedynie 12 wychowanków, zaś 14 podjęło pracę i zostało z tego tytułu objętych ubezpieczeniem społecznym. Pozytywnym aspektem jest natomiast fakt, że udział procentowy byłych wychowanków MOW (objętych próbą kontrolną), którzy po opuszczeniu ośrodka kontynuowali naukę lub podjęli pracę jest wyższy od udziału procentowego stwierdzonego w tym zakresie w kontroli P/17/099.

OBSZAR

3. Monitorowanie skuteczności realizowanych zadań.

Opis stanu faktycznego

3.1. W wyniku badania dokumentacji ww. 12 wychowanków, którzy opuścili MOW w związku z ukończeniem 18. roku życia ustalono, że dla każdego z nich,

co najmniej dwa razy w roku szkolnym, dokonywano okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia, uwzględniając w niej ocenę efektywności IPE-T, zgodnie z § 6 ust. 9 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2017 r.

(akta kontroli tom I str. 271-291)

3.2. Sporządzone w ww. sprawach wopfu, odpowiadały wymaganiom określonym w § 6 ust. 10 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2017 r. i zawierały zapisy dotyczące:

- indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, mocnych strony, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień ucznia, o których mowa w § 6 ust. 10 pkt 1 ww. rozporządzenia;
- zakresu i charakteru wsparcia ze strony nauczycieli, specjalistów lub pomocy nauczyciela, o czym mowa w § 6 ust. 10 pkt 2 rozporządzenia;
- przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu ucznia, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie i uczestnictwo ucznia w życiu szkolnym oraz efektów działań podejmowanych w celu ich przezwyciężenia, o którym mowa w § 6 ust. 10 pkt 3 rozporządzenia.

Zapisy wopfu, w części dotyczącej oceny efektywności Programu i udzielonej uczniowi pomocy zawierały wyszczególnienie działań skutecznych i ich wyniki (efekty), wskazanie działań nieskutecznych oraz wnioski do pracy, będące podstawą do ewentualnych modyfikacji IPE-T.

(akta kontroli tom I str. 271-291, 417-458)

W przypadku trzech wychowanków, wnioski przedstawione w okresowych wopfu stanowiły podstawę do modyfikacji IPE-T opracowanych przez MOW. Wprowadzone na podstawie tych wniosków modyfikacje dotyczyły: określenia nowego zakresu form i okresu udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla wychowanka, zintegrowanych działań nauczycieli oraz zakresu współpracy z rodzicami, zmiany wymiaru zajęć korekcyjno-kompensacyjnych. Dla czterech kolejnych wychowanków, wnioski zawarte w wopfu wskazywały na zasadność kontynuowania przyjętych w IPE-T rozwiązań. Natomiast w wopfu sporządzonych dla pięciu pozostałych wychowanków ograniczono się do wskazania efektów podejmowanych działań obejmujących tzw. mocne strony Programu, tj. co udało się zrealizować (np. zakres dostosowań Programu pozwolił na uzupełnienie zaległości, całkowite usunięcie trudności w czytaniu, ukończenie gimnazjum) oraz słabe strony Programu (np. niewystarczające efekty działań wspierających rodziców, utrzymujący się problem z nawiązaniem dobrych relacji interpersonalnych), bez wskazania czy konieczna jest modyfikacja IPE-T.

(akta kontroli tom I str. 271-291, 417-458)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że zmiana przepisów prawa oświatowego, w tym m.in. nowe rozporządzenie MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2017 r., spowodowała konieczność dostosowania dokumentacji do ich wymagań, co mogło powodować niedoskonałości w zapisach prowadzonej wówczas dokumentacji wychowanków. W początkowym okresie funkcjonowania ww. przepisów w wopfu nie zamieszczano zapisów podsumowujących Program - wskazujących na zasadność jego kontynuowania. Z czasem jednak w ocenach sporządzanych w kolejnych latach pojawiły się zarówno wnioski dotyczące potrzeby modyfikacji IPE-T, jak i takie, które wskazywały na zasadność kontynuowania Programu.

(akta kontroli tom II str. 126-127)

3.3. W latach 2018-2021 (I kw.) w Ośrodku, zgodnie z § 28 rozporządzenia MEN w sprawie MOW, dokonywano oceny efektów podejmowanych działań, które odnosiły się do działań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych oraz badano poziom bezpieczeństwa wychowanków.

Ocenę tę przeprowadzano dwa razy w roku szkolnym, oddzielnie w odniesieniu do I oraz do II okresu roku szkolnego. Wnioski z przeprowadzonych w badanym okresie działań wychowawczych wskazywały m.in.: na efektywne oddziaływania wychowawcze w procesie resocjalizacji poprzez kształcenie postaw związanych z dotrzymywaniem umów i zobowiązań, pozytywny przebieg readaptacji społecznej wychowanków, właściwie dobraną do potrzeb wychowanków pomoc w adaptacji do warunków pobytu w MOW oraz przyjazny klimat wychowawczy Placówki. W obszarze działań opiekuńczych wskazywano, że Ośrodek adekwatnie do możliwości zaspokaja m.in. potrzeby bytowe i zdrowotne wychowanków i działania te są realizowane efektywnie. Podobnie w zakresie działań edukacyjnych, biorąc pod uwagę osiągnięte wskaźniki badań, rekomendowano kontynuację podejmowanych dotychczas działań. Natomiast w ocenie efektów działań edukacyjnych w II okresie roku szkolnego 2019/2020 podkreślono, że wprowadzone ze względu na stan epidemiczny nauczanie zdalne nie przyniosło zadowalających efektów i w związku z tym nie rekomendowano tej formy nauczania w roku szkolnym 2020/2021, jednocześnie zalecając podejmowanie działań stacjonarnych. W obszarze działań opiekuńczych w ww. okresie odnotowano zdecydowanie gorszy dostęp do podstawowej i specjalistycznej opieki lekarskiej oraz wzrost współczynnika ucieczek i niepowrotów z przepustek, co również tłumaczono ograniczeniami wywołanymi stanem pandemii COVID-19. W kolejnej ocenie dotyczącej I półrocza roku szkolnego 2020/2021 odnotowano poprawę stanu zdrowia podopiecznych i ponad 100-procentowy wzrost konsultacji lekarskich w relacji do czerwca 2020 r., wskazano jednocześnie na konieczność zadbania o prawidłowy proces adaptacji nowych wychowanków, celem ograniczenia liczby ucieczek z Placówki.

(akta kontroli tom II str. 23-102)

Badania poziomu bezpieczeństwa wychowanków przeprowadzano w MOW na podstawie wyników prowadzonych wśród wychowanków badań ankietowych dotyczących bezpieczeństwa w Placówce. W latach 2018-2020 w Ośrodku przeprowadzono sześć takich badań⁸⁵. Wnioski z badań przedstawiano na posiedzeniach Rady Pedagogicznej Placówki. Wskazywały one, że o ile w 2018 r. i pierwszej połowie 2019 r. jedynie 20-25% wychowanków dostrzegало zachowania agresywne na terenie Ośrodka, które nie powodowały u większości poczucia zagrożenia, to w drugiej połowie 2019 r. oraz w 2020 r. wzrosło poczucie braku bezpieczeństwa u wychowanków. W badaniach przeprowadzonych w dniu 14 grudnia 2020 r. ponad połowa nieletnich (54%) wskazała, że była świadkiem agresji w Ośrodku. Najczęściej (62%) wśród przejawów zachowań agresywnych wskazywano wulgaryzmy. W związku z powyższym, na posiedzeniu Rady Pedagogicznej MOW w dniu 23 stycznia 2021 r., podsumowując wyniki badania sformułowano wniosek o konieczności podjęcia środków zaradczych w tej sprawie, nie sprecyzowano jednak, jakie to mają być środki.

(akta kontroli tom II str. 103-119)

---

⁸⁵ W dniach: 21 marca 2018 r., 5 grudnia 2018 r., 29 kwietnia 2019 r., 12 grudnia 2019 r., 6 czerwca 2020 r., 14 grudnia 2020 r.

Na podstawie dokumentacji MOW⁸⁶ ustalono, że wnioski płynące z badania poziomu bezpieczeństwa wychowanków były uwzględniane w planach nadzoru pedagogicznego, opracowywanych w Placówce na każdy rok szkolny, a także w planach pracy grup wychowawczych. W ramach kontroli wewnętrznej zaplanowano działania dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa wychowanków m.in. poprzez wzmożony nadzór nad wychowankami podczas odpoczynku, czynności higienicznych, przerw śródlekcyjnych. Skuteczność podjętych działań cyklicznie omawiano na posiedzeniach Rady Pedagogicznej Ośrodka⁸⁷.

(akta kontroli to II str. 132-155)

W ocenie Dyrektora MOW, zwiększenie poziomu agresji, odnotowane w wyniku badań poziomu bezpieczeństwa wychowanków w 2020 r., spowodowała sytuacja pandemii. Wprowadzane ograniczenia (m.in. brak przepustek, odwiedzin, a nawet wyjścia poza teren Ośrodka) przekładały się na wzrost negatywnych emocji, poziomu agresji i powstawanie sytuacji konfliktowych. Ta wyjątkowa i nieprzewidywalna sytuacja zaburzyła działalność MOW i wielu instytucji. W miarę możliwości, posiadanej wiedzy, zasobów i dostępnych narzędzi oddziaływań opiekuńczych i wychowawczych podejmowano działania, aby w tym ciężkim okresie zapewnić prawidłowe funkcjonowanie Ośrodka oraz opiekę i bezpieczeństwo wychowankom.

(akta kontroli tom II str. 120-121, 124-125)

3.4. Jak wskazano wyżej (w pkt 2.7.), spośród objętej szczegółowymi badaniami ww. próby byłych 12 wychowanków, dla jednego z tych wychowanków pełnienia funkcji opiekuna usamodzielniania podjął się zatrudniony w MOW pedagog, który wyraził zgodę na tą rolę tylko na okres pobytu wychowanka w Ośrodku.

(akta kontroli tom I str. 300, 308)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że pedagog podjął się pełnienia tej funkcji na czas pobytu nieletniego w Placówce, w związku z trudnościami we wskazaniu innej osoby, spowodowanymi pandemią i ograniczeniami w przemieszczaniu się. Przed opuszczeniem Ośrodka wychowanek był jednak poinformowany o konieczności zgłoszenia się w PCPR, w celu wskazania nowego opiekuna.

(akta kontroli tom I str. 137-138)

Wychowanek opuścił MOW w dniu 26 czerwca 2020 r. i jak ustalono, do momentu rozpoczęcia niniejszej kontroli NIK, pedagog pełniący funkcję jego opiekuna nie posiadał informacji, czy zgłosił się do PCPR w celu wskazania nowego opiekuna i realizacji IPU.

(akta kontroli tom I str. 138, 272, 309)

Jak wynika z informacji przekazanej kontrolerowi NIK przez Dyrektora PCPR w Skarżysku Kamiennej⁸⁸ ww. wychowanek po opuszczeniu MOW nie zgłosił się do tej jednostki i nie wskazał nowego opiekuna usamodzielnienia.

(akta kontroli tom II str. 241-243)

3.5. W Ośrodku opracowano *Procedurę monitorowania losów absolwentów MOW nr 4 w Warszawie*, która przyjęta została do stosowania na posiedzeniu Rady Pedagogicznej w dniu 20 czerwca 2017 r. W dokumencie określono sposoby i terminy zbierania informacji na temat absolwentów (przynajmniej raz w roku), zasady ich dokumentowania oraz wskazano osoby odpowiedzialne za ten proces.

⁸⁶ Protokoły z posiedzeń Rady Pedagogicznej MOW nr: 194, 206, 219, na których kolejno przedstawiano plany nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020 oraz przykładowe dzienniki zajęć grup wychowawczych: gr. I w roku szkolnym 2017/2018, gr. III w roku szkolnym 2019/2020.

⁸⁷ Np. na posiedzeniach Rady Pedagogicznej nr 200, 204, 222.

⁸⁸ W piśmie z dnia 19 maja 2021 r., zn.: SDR-UW.0710.8.2021 poinformowano, że wychowanek M.C. nie zgłosił się do PCPR w celu realizacji IPU.

Przewidziano w nim, że pisemne informacje będą pozyskiwane z placówki, do której został przekierowany wychowanek, z PCPR o kontynuacji nauki i procesie usamodzielniania lub ze szkoły, do której uczęszcza absolwent MOW. Źródło danych mogły również stanowić telefoniczne rozmowy z rodzicami lub opiekunami prawnymi oraz informacje pozyskane z portali społecznościowych i od byłych wychowanków, a także korespondencja z sądu lub zakładu karnego, które to instytucje m.in. występowały o opinie na temat wchodzących w konflikt z prawem byłych wychowanków. Na osoby odpowiedzialne za monitorowanie wyznaczono pedagoga i wychowawcę prowadzącego. Nie wskazano natomiast, w jaki sposób zebrane wiadomości będą analizowane i wykorzystywane do dalszej pracy Ośrodka.
(akta kontroli tom II str. 1)

Ustalono, że pierwsze takie badanie przeprowadzono po zakończeniu roku szkolnego 2016/2017 i dotyczyło ono byłych wychowanków, którzy opuścili MOW w 2016 r. Kolejne badania przeprowadzono po zakończeniu roku szkolnego 2017/2018, 2018/2019 oraz 2019/2020. W latach 2017-2019 Ośrodek występował na piśmie do innych placówek wychowawczych, do których zostali przekierowani oraz do właściwych PCPR o informacje o byłych wychowankach. W 2020 r. zrezygnowano z takiej praktyki postępowania.

(akta kontroli tom I str. 107-108; tom II str. 2-21)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że w Ośrodku przyjęto zasadę, iż monitorowanie będzie odbywało się rok po opuszczeniu Placówki przez wychowanka, a badaniami obejmowani będą wychowankowie, którzy opuszczają Ośrodek w związku z przekierowaniem do kolejnego MOW, uzyskaną pełnoletnością lub zmianą postanowienia sądu. W 2020 r., w związku z wejściem w życie przepisów RODO i powstaniem wątpliwości, co do podstawy prawnej i legalności pozyskiwania informacji, zrezygnowano z kierowania pism do ww. instytucji, a badanie ograniczono do rozmów z byłymi wychowankami lub ich opiekunami na zasadzie dobrowolności.

(akta kontroli tom I str. 107-108)

Na podstawie zgromadzonych informacji o byłych wychowankach pedagog zatrudniony w MOW opracowywał zbiorcze zestawienia⁸⁹, z których wynikało, że tylko część uprawnionych wychowanków, którzy opuścili MOW w związku z ukończeniem 18. roku życia, zgłosiła się do PCPR w celu realizacji IPU. W zestawieniach tych nie zamieszczano jednak żadnych wniosków wynikających z analizy tych danych.

(akta kontroli tom II str. 3-5, 8, 17, 22)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że wnioski płynące z ww. analiz wychowawcy wykorzystywali indywidualnie dla oceny, na ile podejmowane przez nich działania były efektywne i powinny być kontynuowane lub zachodzi potrzeba ich modyfikacji. Wskazał ponadto, że wychowankowie opuszczający MOW nie zawsze odnajdowali się w swoim środowisku i ponownie łamali normy społeczne, co w jego ocenie wskazuje na potrzebę systemowego wsparcia dla opuszczających placówki resocjalizacyjne.

(akta kontroli tom I str. 108)

3.6. W wystąpieniu pokontrolnym NIK z kontroli P/17/099 nie sformułowano wniosków dotyczących monitoringu procesu resocjalizacji wychowanków MOW.

(akta kontroli tom II str. 314)

---

⁸⁹ W kontrolowanym okresie sporządzono: 12 września 2018 r. analizę dotyczącą wychowanków z roku szkolnego 2016/2017; 25 września 2019 r. analizę dotyczącą wychowanków z roku szkolnego 2017/2018; 24 września 2020 r. analizę dotyczącą wychowanków z roku szkolnego 2018/2019.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia podejmowane w MOW działania na rzecz monitorowania skuteczności realizowanych zadań opiekuńczych i wychowawczych. W Ośrodku, zgodnie z obowiązującymi przepisami, co najmniej dwa razy w roku, dokonywano okresowych wielospecjalistycznych oceny poziomu funkcjonowania uczniów, które zawierały wszystkie wymagane elementy, w tym także wnioski stanowiące podstawę do modyfikacji IPE-T. Zgodnie z rozporządzeniem MEN w sprawie MOW, w odniesieniu do każdego okresu roku szkolnego, dokonywano oceny efektów podejmowanych działań, na podstawie których rekomendowano kontynuację przyjętych rozwiązań i kierunków. Dokonywano również badania poziomu bezpieczeństwa wychowanków, jednak pomimo podjętych działań w celu zwiększenia nadzoru nad wychowankami, w objętym kontrolą okresie, mało poczucie bezpieczeństwa u wychowanków Ośrodka. Od 2017 r. podejmowano w MOW działania na rzecz monitorowania losów byłych wychowanków, z tym że od 2020 r. sposób zbierania takich danych uległ istotnemu ograniczeniu ze względu na przepisy dotyczące ochrony danych osobowych.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK wnosi o:

- 1) opracowywanie IPE-T dla nowych wychowanków MOW bez zbędnej zwłoki, niezależnie od posiadania przez nich orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, zgodnie z § 5 ust. 2 w związku z ust. 1 rozporządzenia MEN w sprawie pobytu w MOW;
- 2) każdorazowe określanie w opracowanych IPE-T wymiaru godzin, w którym mają być realizowane poszczególne formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej wychowankowi, zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2017 r.;
- 3) uwzględnianie w IPE-T wszystkich zaleceń sformułowanych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego, zweryfikowanych przez MOW jako zasadne, w ramach dokonywanej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia;
- 4) zapewnienie przeprowadzania prób ciśnieniowych węży stanowiących wyposażenie hydrantów wewnętrznych nie rzadziej niż raz na pięć lat, zgodnie z § 3 ust. 4 rozporządzenia MSWiA w sprawie ochrony przeciwpożarowej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 15 lipca 2021 r.

Kamila Kucharska
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

p.o. wicedyrektora
Urszula Klimska

.....
podpis